

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujege izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

# SLOVENE

Abbonamenti: Mess 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

## Vojno poročilo št. 1040

### Žilav odpor osnih čet v Tunisu

#### 10 nasprotnih letal uničenih

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Sovražnik je včeraj obdržal svoj pritisk na tuniškem bojišču, izvajajoč nove silovite napade, katerim so nudile osne čete v tesnem sodelovanju z letalskim orožjem žilav odpor.

Skupina naših lovcev je pod poveljstvom kapitana Tuniole Giorgia iz Rima nastopila proti močni skupini nasprotnih lovcev in štiri sestrelila; nadaljnjih šest sovražnih letal je uničilo protiletalsko topništvo ter italijansko-nemško lovsko letalstvo.

Ameriška letala so spustila nekaj bomb ter obstreljevala s strojničnim ognjem Crotone (Catanzaro) ter eno osebo ubila, pet pa ranila.

## Krajevni boji na vzhodu

17 težko naloženih sovražnih ladij potopljenih — Na južnem in srednjem odseku je vladal razmeroma mir, pri Ladoškem jezeru pa so se nadaljevali obrambni boji

Hitlerjev glavni stan, 31. marca. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje posebno vojno poročilo:

Nemške podmornice so v zadnjih dneh in pri deloma orkanu podobnih viharjih v srednjem Atlantiku in v Sredozemskem morju, večinoma iz konvojev potopile 17 težko naloženih sovražnih trgovskih ladij s skupno 103 tisoč 500 tonami. V Biskajskem zalivu so podmornice s lastnim obrambnim orožjem sestrelile pet težkih sovražnih bombnikov, ki so jih skušali napasti.

Hitlerjev glavni stan, 31. marca. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

V južnem in srednjem odseku vzhodnega bojišča je dan potekel v splošnem mirno.

Na kubanjskem mostiču in jugovzhodno od Vjazme so bili sovražni sunki razbiti v

uspešnem topniškem ognju in silovitih napadih od delkov strmoglavnih letal.

Južno od Ladoškega jezera je dosegel lastni napad za skrajšanje fronte kljub znatnim terenskim oviram zastavljene cilje.

Na bojnem področju južno od Ladoškega jezera so trajali hudi, toda uspešni obrambni boji dalje. Dva sovražna bataljona sta bila obkoljena in uničena. Številni oklepni vozovi so bili sestreljeni.

Obrambna bitka v Tunisu traja dalje. Medtem ko je v nekaterih odsekih napadalno delovanje sovražnika deloma začasno popustilo pod vplivom uspešnega odpora nemško-italijanskih čet, je sovražnik na drugih odsekih nadaljeval svoje težke napade. Vsi napadi so se tudi včeraj izjalovili ob odločnem odporu naših čet. Letalstvo je podnevni in ponoči brez predelka s svojimi oddelki uspešno poseglo v borbe na kopnem.

V Sredozemskem morju je nemško bojno letalo potopilo angleško podmornico.

Neprizadovoljni napad nemških letalskih oddelkov včeraj podnevni na vojaške cilje ob južni obali Anglije je bil uspešen.

Berlin, 31. marca AS. Najnovejša poročila pravijo, da je zadnji strahovalni napad, ki ga je angleško letalstvo izvedlo preteklo noč na nemško ozemlje, veljal sovražnika 33 letal. Na tukajšnjih vojaških mestih pravijo, da je to število zelo visoko z ozirom na celotno število letal, ki so se udeleževala napada. Z izgubo 33 letal je šlo poleg tega po zlu tudi okrog 250 mož letalskih posadk, ki jih je treba dodati dolgemu seznamu letalskega osebja, ki so ga izgubili Anglosaksonci. Poleg tega pa je treba upoštevati še, da so resnične izgube, ki jih sovražnik utrpel pri nočnih napadih na Nemčijo, vselej večje, kakor pa jih navajajo uradna nemška poročila, kakaj števila letala, ki jih med poletom zadenejo krogle protiletalskega topništva ali pa krogle z nemških lovskih letal, končajo svoj polet v morju ali pa kje drugod, kjer ni mogoče imeti nad nimi zanesljivega nadzora. Dočim morajo nemški bombniki preleteti kratko pot čez morje, da dosežejo britansko obalo, so sovražnikova letala priljena preleteti širne morske razdalje, zlasti še, ker morajo sprito nemške obalne obrambe delati velike ovinke.

## Strateški pomen Sicilskega preliva

Rim, 31. marca, AS. Bivši propagandni minister Pavolini in glavni direktor lista »Messaggero« je v tem listu napisal, da skuša sovražnik v sedanji bitki za Tunis in Sredozemlje doseči dva cilja:

1. odpraviti bistveno oviro za uporabo afriške obale pri napadu na evropsko celino;

2. zopet odpreti Sredozemlje za zavezniško brodogoj. V trenutku, ko divja borba v Tunisu ter italijanski in nemški borci znova dokazujejo ves svoj pogum in junaštvo, je potrebno povedati sodbo o teh sovražnikovih strateških načrtih. Vsekakor je treba najprej pripomniti, da je bilo vedno mogoče zapreti Sicilski preliv iz italijanskih oporišč, ne da bi bilo potrebno pri tem uporabljati afriška oporišča ali tuniška letališča. Zato je angleško-ameriški načrt, osvoboditi Sicilski preliv z bitko v Tunisu neosnovan, brez ozira na to, kako se bo končala sedanja bitka v Tunisu. Zaprtje Sicilskega preliva

je v sedanjem svetovnem sporu ena dveh bistvenih strateških nalog. Priti skozi Sredozemlje ali ne, je bistveno vprašanje za sovražno brodogoj. Druga osnovna naloga Sicilskega preliva je v tem, da je steber Italije ter evropske celine. Sicilijanci vedo, zaključuje bivši minister, da boljševidem, prvi sovražnik Evrope, ne more zmagati na vzhodu, ako izgubi svoje žitnice in da sovražnik na zahodu ne more zmagati, ako mu izpodletí izkrcanje in če bo nadalje izgubljal večino svojega trgovskega ladjstva. Sicilci, nosilci tiste proletarske in civilizirane človečnosti, ki se je obrnila in vztraja proti bogatašem, podžganih v svojem srdcu zaradi divjstva angleško-ameriških letalcev in zapletenosti v neposredno borbo za svoj obstoj vedo, da se bore zato, da bo Italija danes ali nikoli svobodna v svojih morjih, kjer ima njihov otok edino tisti položaj in tisto življenjsko stopnjo, ki mu gre.

## Angleži so nalašč blatili junaka Lorenzinija

Rim, 31. marca, AS. — Izšla je v Londonu v založništvu »Hoddes and Stoughton Limited« knjiga o abesinski vojni, ki jo je napisal G. L. Steel. Pisec v njej odkrito priznava, da je bila propaganda, ki jo je delal proti junaškemu generalu Lorenziniju, lažniva, a koristna. Lik generala Lorenzinija, značilnega zastopnika starih vrlin ter velikodušnega kolonialnega častnika, je vsem Italijanom znan in drag. Lorenzini, ki je užival veliko ljubezen pri svojih domačinskih bataljonih in so ga ti imenovali »puščavskega leva«, se je moral pri Agordatu ukloniti pred močnejšimi sovražnikovi silami. Ko je prišel v Keren, se je tam boril na čelu svojih zvestih Amharcev in je pri nekem spopadu padel smrtno zadet. Njegov lik so tamkajšnji domačini takoj začeli smatrati za lik čistega pravličnega junaka. Zdej pa poslušajmo, kaj piše Steel v svojem cinizmu in kako

je iz čisto propagandnih razlogov oblatil lik tega velikega vojaka:

»Naš namen je bil zaradi propagande osebno nepasti Lorenzinija. Slikali so ga kot strahopetca. Pobegnil je iz Agordata in zapustil svoje čete v neredu. On bi bil moral imeti krila, da bi jo lahko tako hitro pobrisal, kakor jo je. Vse to seveda ni bilo res, zakaj Lorenzini je bil najpogumnejši človek. Toda to je bilo odlično propagandno sredstvo. Naša zloraba glede Lorenzinija, ki jo je obsodil »Times« v svojih poročilih, je bila prostaška in neokusna. To je povzročalo skrajne pregledave nekemu našemu sijajnemu generalu, ki pa ni poznal sposobnosti abesinskih in eritrejskih čet, ki so se že od mladih nog posvetile širokoustenju in posmehovanju. Lorenzini je bil potem v Kerenu ubit, toda ta nesrečna okoliščina ni preprečila mene, niti beguncev, ki sem jih zaslišal, da nisem ravnal modro. Če bi bil vedel, da mi angleška cenzura tega ne bo črtala, bi bil sporočil, da je bil Lorenzini ubit ne v bitki, temveč da ga je v zaledju ubil nek eritrejski Askar, ki je bil na tem, da vrže puško v koruzo.«

Steelove besede, ki jih doslovno ponatiskujemo, ne potrebujejo nobenih pripomb.

## Podtajnik Stranke v Napoliju

Napoli, 31. marca AS. Včeraj zjutraj se je podtajnik fašistične stranke Tarabini v spremstvu nadzornice fašistične stranke, zveznega tajnika in pokrajinskega zaupnika odpravil v kraje, ki so trpeli zaradi sovražnih letalskih napadov, ter obiskal ranjence po bolnišnicah. Obisk se je nadaljeval še popoldne. Podtajnik se je ustavljal ob posteljah, tolažil ranjence ter jim voščil, da bi kmalu okrevali. Vsakemu je v imenu stranke podaril podporo, ki jo je določil Duce. Podtajnika stranke so povsod toplo pozdravljali s hvaležnimi vzkliki Duceju.

## Pastirsko pismo milanskega kardinala

Milan, 31. marca, AS. Nadškof kardinal Schuster je svojim vernikom nastovil pastirsko pismo, v katerem jih svari pred brezbožstvom, ter jih opominja, da Italija tudi v političnem pogledu nima iskati zgledov za vero in socialno ureditev pri drugih narodih in drugi omiki. Glede obnovitvenega načrta Evrope pa je zapisal: »Naša očetovska dolžnost je, da našim sinovom povemo jasno, da ima Italija v sebi takšno in tolikšno bogastvo izročil in toliko življenjske sile, da je lahko učiteljica omike drugim narodom, ne da bi komu bilo treba spremeniti svoje socialne sile.«

## Upor črncev v Afriki

Lisbona, 31. marca AS: »Daily Ekspres« poroča iz Kapstadta, da so se v mestu Laingsburg uprle črne čete. Zapustile so vojaški konvoj in napadle belo civilno prebivalstvo. Na pomoč so morale priti bele čete, ki se jim je le z orožjem posrečilo zadušiti upor.

## Vrelci v Majkopu in Malgobeku neuporabni

Stockholm, 31. marca, AS. Sovjetski komisar za petrolej je izjavil »Times«-ovemu dopisniku, da so Nemci popolnoma porušili naprave v petrolejskih vrelcih v Majkopu in Malgobeku ter da jih bo zelo težko znova uporabljati ter postaviti v prejšnje stanje. Obnovitvena dela bodo trajala zelo dolgo, ker bo treba znova izvesti kanalizacijo, dobiti nov material in specializirano osebje, ki v Sovjetski Rusiji zelo primanjkuje. Ti vrelci so torej za sovjetsko petrolejsko proizvodnjo praktično izgubljeni.

## Zadovoljiv uspeh civilne mobilizacije v Nemčiji

Berlin, 31. marca, AS. V Londonu in Washingtonu so se morali spriznati z dejstvom, da je splošna mobilizacija delovnih sil, kakor jo je zapovedal Hitler, dosegla zaželeno uspehe tako v Nemčiji kakor v zaslednih državah. Reuter je poleg izmišljenih poročil o sabotažah in terorističnih atentatih v Franciji, Belgiji in Nizozemski priznal, da dela sedem do osem milijonov tujih delavcev v Nemčiji.

Ko je propadla hujskajoča gonja proti milijonom francoskih, belgijskih, nizozemskih, norveških, poljskih, ruskih in balkanskih delavcev, ki so postali zavestno orodje vojnega stroja protiboljševske in protibogataške koalicije, se Anglosasi uspravajo z utvaru, da bo množica tujih delavcev peta kolona, ki bo zavirala nemško izdelavo ter živčna središča nemškega vojnega stroja. Kakšen je resničen položaj, je povedal gauleiter Sauckel. Takole pravi: »Danes je zaposlenih v nemškem vojnem gospodarstvu mnogo milijonov delavcev in delavk. Zastopani so skoraj vsi evropski narodi, tudi oni, ki so se vojskovali proti Hitlerjevi narodnosocialistični Nemčiji. Treba je priznati, da se tuji, tudi oni iz bivših sovražnih držav, obnašajo popolnoma lojalno, trudeč se, da bi posnemali in se kosali z nemškimi

delavci. Po drugi strani je Nemčija tej armadi tujih delavcev zagotovila primerno življenje, lepo stanovanje ter pravično socialno skrbstvo. Zanimivo je ugotoviti, da so tudi milijoni delavcev in delavk iz bivših sovjetskih pokrajin voljni, vztrajni, pridni in sposobni. Zanimivo je, da odkrito kažejo čustva, ki so jih prevzela. Občudujejo red, disciplino, tovarniškega duha, ki ga doživljajo v tisti Hitlerjevi Nemčiji, ki so jo Stalinovi propagandisti popisovali kot »načistični pekel«, ter kažejo sovrastvo proti včerajšnjim zatiralcem-boljševikom.

Splošna mobilizacija v Nemčiji je morala poseči tudi po visokih solah. Mnogo takšnih, ki so sposobni za orožje, je bilo mobiliziranih, na njihova mesta v medicini, fiziki in ekonomiji pa so stopili drugi. Misel, da bi zaprli nekatere manjše univerze, je bila opuščena, tako da so ostale odprte vse univerze in politehnike, kakor tudi visje umetniške in glasbene šole. Pod orožjem se trenutno nahaja sedem osem nemškega dijaštva, ki je redno vpisano na univerze. Zadnja osmina pa redno obiskuje predavanja. Med njimi so invalidi, vojni poškodljenci ter častniki in vojniki na študijskem dopustu. Dopust traja tri do deset tednov.

## Madžarski kardinal o borbi svojega naroda

Budimpešta, 31. marca AS. Kardinal primas Seregy je v Esztergenu govoril o katolički akciji na Madžarskem ter povzdignil rodoljubje, ki ga kaže madžarski narod prav posebno v tem zgodovinskem trenutku. »Cerkev« je dejal kardinal primas, zahteva od vernikov vse delo v službi za domovino, ki je v vojni, in če je potrebno, da celo žrtvujejo zanjo svoje življenje. Nešteto je katoličanov, ki so podarili svoje življenje za veličino Madžarske. Potrebno je, da roditelji z božjo pomočjo vzgajajo svoje otroke v ljubezni do Boga in domovine. Verska in rodoljubna načela morajo navdihovati sleherni človeško dejanje. Madžarsko ljudstvo bo z božjim blagoslovom in v vda-

nosti do Cerkve in do domovine premagalo sleherni oviro.«

## Švedski listi o pripravljenosti italijanskega ljudstva

Stockholm, 31. marca AS. Rimski dopisnik lista »Stockholms Tidningen« poroča v komentarju o položaju v Italiji in zlasti o vedenju sicilskega prebivalstva, ki ga je pohvalil nedavno tajnik Stranke pri svojem nedavnem nadzorstvenem potovanju na Sicilijo. Takole piše: »Bolj kakor kje drugje je na Siciliji viden pojav, da italijansko ljudstvo, čimbolj postaja vojna trda in neumljena in čimbolj se bližajo italijanskim obalam, kaže tem manjše znake depresije in panike ter se vedno bolj krepi v boji po vztrajanju in duhu prenašanja vsega trpljenja, ki ga nalaga vojna.«

## Ameriško delavstvo protestira proti Sovjetom

Buenos Aires, 31. marca, AS. Iz New Yorka poročajo, da je bilo pod okriljem ameriških delavskih organizacij C. I. O. in A. L. L. velikansko protestno zborovanje ameriškega delavstva ter sindikalnih in političnih voditeljev proti Moskvi zaradi usmrtnih dveh poljskih delavskih voditeljev Altera in Ehrlicha. Predsednik zborovanja Dubinsky je zatrdil, da ne marajo kaliti razmerja med demokracijami in Sovjeti, toda milijoni Amerikancev smatrajo za svojo dolžnost protestirati proti temu sovjetskemu političnemu zločinu.

## Angleška popustljivost do Sovjetov bo rodila tretjo vojno

Lisbona, 31. marca AS. Ko je Churchill predlagal, naj bi se Evropa prepuščala Sovjetski Rusiji, Azija pa Kitajski, so Amerikanci izrabili priložnost ter zahtevali, da morajo v tem primeru Angleži odpustiti Združenim državam Kanado. O tem piše »Daily News«, ki pravi, da bi Sovjetska Zveza postala sicer premočna nasproti Ameriki in bi zahtevala Aljasko ter tako ogrožala varnost ameriške celine. Vse to kaj jasno kaže, da angleško popuščanje nasproti Sovjetom po mnenju nekaterih angleških in ameriških krogov ne bo ostalo brez posledice za angleško imperij. Ameriški senator Ball opozarja, da takšni predlogi za vojno dobo ne bodo pomenili nič manj in nič več kakor novo razdelitev v ravnotežju sil, kar bo neizogibno rodilo tretjo vojno.

## Judje se selijo iz Rusije

Ankara, 30. marca, AS. Tukajšnji krogi poročajo, da je prispelo v Iran okoli 150.000 Judov, ki se bodo naselili v Palestini in drugih državah Srednjega vzhoda. To so Judje, ki so bili evakuirani iz Galicije, Poljske in baltskih držav in niso sprejeli sovjetskega državljanstva. Nekaj jih bo ostalo v Palestini, drugi pa bodo odpotovali naprej proti Afriki.

## Navzkrižje med »združenimi narodi«

Lisbona, 31. marca, AS. »News Chronicle« piše, da bi moral biti glavni cilj Londona odstranitev nezaupanja ameriških voditeljev do angleško-ruske zunanje politike in se sprašuje: Ali sta torej dva načrta za bodoče meje Evrope: angleško-ruske in ameriške? In ali naj bodo v evropskem svetu, predvideva od Churchilla, za etopane tudi Združene države, ki si očitno skušajo pridržati pravico intervenirati v evropskih zadevah? Združene države ne priznavajo Rusiji nekakšne baltskih držav. Roosevelt je obljubil nek litovski delegaciji, da bo obnovil neodvisnost njihove domovine, London pa je izjavil, da odobrava podjarmljenje baltskih držav pod Rusijo.

Po drugi strani pa se zdi temu listu molk

Moskve glavni element temnega političnega ozračja, ki vlada med »združenimi narodi«. Razen vojaških operacij ne izvemo iz Rusije ničesar. Nič o notranjem položaju, nič o političnih razmerah, gospodarskih in duhovnih razmerah, o ruskih sklepih in o sovjetskih načrtih. V nasprotju z »združenimi narodi« in tudi v nasprotju z osnimi državami, odkoder prihaja vsaj nekaj podrobnejših poročil, ostaja Sovjetska Zveza v popolni megli. Ena največjih držav sveta nam ostaja skoro popolnoma neznan. Ruska zunanja politika ne govori o svojih ciljih. Majski zahteva v svojih izjavah le pomoč. Sovjetski molk o tekočih vprašanih onemogoča skoro vse sklepe ter onemogoča tudi napore Londona po razjasnitvi položaja.

## Atlantska karta — pokopana

Berlin, 31. marca. Edenovj pogovori v Washingtonu so se končali, ne da bi bilo izdano kako uradno poročilo o sprejetih sklepih. Neka poluradna angleška agencija pa je objavila dolgozgovno poročilo o sestanku, ki ga berlinski krogi označujejo kot mojstrovino praznega besedičenja, ki ničesar ne pove.

Pomanjkanje uradnega poročila je očitno dokaz, da pri dolgih razgovorih v Beli hiši niso mogli doseči sporazuma pri vprašanih, ki so za obe strani najbolj boleča. Dosežen je bil en sam sporazum: likvidacija atlantske karte. Po berlinskih obvestilih se je ameriška diplomacija sporazumela z Edenom, da je treba polagoma zelo diplomatsko in previdno opustiti načela tega neprijetnega atlantskega dokumenta, pa vendar tako, da se bo njegov videz na zunanji ohranil. Namesto atlantske karte naj stopi četvrti pakt med Anglijo, Ameriko, Kitajsko in Sovjeti, kakor ga je pred nekaj tedni sprožil Churchill. Med Anglijo in Združenimi državami je le ta razlika, da lahko Churchill ra-

čuna na politično »zrelo« prebivalstvo, ki ima za seboj že dolgo šolo političnega linavstva in samoljubja, dočim mora biti Roosevelt, ki ne more računati na tako »zrelo« prebivalstvo, previden. Uradna ameriška propaganda pa je zadnje čase že začela pripravljati občinstvo na »spravične« strateške zahteve Sovjetske Zveze, govoriti o njenih moralnih in vojaških zaslugah in da morajo male države v vojni kakor je sedanja, ko se vrši borba za tako velikanske interese, molčati in požirati grenke kroglice. Atlantska karta je tudi za Roosevelta velika zavora. Če se bo rešil tega neljubega dokumenta, bo prost v svoji politiki do latinske Amerike kakor Anglija v politiki do Evrope. Drugo poglavje »komedije za Evropo« pa se bo odigralo čez nekaj tednov v Londonu, kamor bo prišel Sumner Welles. Takrat bodo spoznali ne le mali narodi, marveč tudi nevtralni narodi, da so se varali, ko so zaupali Združenim državam. Ko se bo dvignila zavesa, bo ležal na odru mrtvec: atlantska karta.

# Vojna industrija Združenih držav Severne Amerike

Po mnenju večine državljanov Združenih držav, zlasti pa njihovega predsednika, tvori produkcija letal težišče vseh naporov oboroževalne industrije. Letalo je danes simbol tehnične napredka in motoriziranja sploh. Mnogi so danes trdno prepričani, da bo v vojni zmagala tista stran, ki bo imela veliko številčno premoč v letalih. Anglosaške države verujejo danes v dogmo, da so edino Združene države sposobne in poklicane stvariti to premoč. To prepričanje temelji na površni ugotovitvi, da Združene države proizvajajo največ avtomobilov, radijskih aparatov, električnih hladilnikov itd. Netrokovnjak bo iz tega kaj lahko sklepal, da more tovarna avtomobilov izdelovati letala in bomba letala prav tako hitro in številno kot je prej izdelovala avtomobile.

Če bi šlo samo za izdelovanje letal in če Združene države ne bi bile zapletene v vojno, bi se moglo opraviti takšno zaupanje v zmogljivost severno-ameriške vojne industrije. Pri današnjem stanju stvari je treba upoštevati, da Združene države pošiljajo Angliji, Sovjetski zvezi in Kitajski ne samo letala, ampak tudi tanke, topove, strelivo, avtomobile in ladje; poleg tega so Združene države same zapletene v vojno in torej tudi same potrebujejo prej omenjenih predmetov. Ne smemo torej iz rekordnih števil produkcije avtomobilov sklepati na prav tako rekordno produkcijo letal v vojnem času.

Kot vsaka stvar, se je tudi produkcija letal za vojno začela z velikansko reklamo. Oboroževalni načrt iz leta 1941 je predvideval za l. 1942 60.000 letal, za leto 1943 pa naslednjih 120.000. Te številke so res sposobne navdušiti ameriško javnost. Upoštevati pa je treba, da je ob izbruhu vojne v Evropi (septembra 1939) ameriška produkcija letal dosegla število 1000 letal na mesec in še od teh 1000 letal so tvorila večino lahka športna in šolska letala. Seveda so Američani prvega dobri trgovci, da bi ob izbruhu vojne ne povečali svojih obratov v upanju na lepe zasluge pri vojnih dobavah, vendar se je ob vstopu Združenih držav v vojno (decembra 1941) zvišala produkcija letal na 2400 letal mesečno. Nepoučeni ljudje so z veseljem ugotavljali več kot dvakratno zvišanje produkcije letal (za katerih kvaliteto je v Ameriki običajno izdelovanje na tekočem traku kaj malo primerno), strokovnjaki pa so predvidevali bodoče težave in svrtili pred točnim uresničenjem objavljenega načrta, na podlagi katerega je predsednik Roosevelt zaveznikom že to in ono objubil.

Prvo obdobje predvidenega načrta je že poteklo in izkazalo se je, da so imeli prav strokovnjaki in ne politiki. Konec leta 1942 se je število na mesec izdelanih letal res skoraj podvojilo, toda dvigalo se je počasneje kot je bilo predvideno. Propagandni urad je javil, da je doseženo le 82% predvidenih vojaških letal. Med »vojaška letala« je treba všeti tudi šolska letala — teh je seveda mnogo — javnost pa misli, da so vsa dosežena letala samo bojna letala. Na bojna letala za fronto odpade mesečno 1000 letal, veliko število letal je pa namenjeno transportu. Po ameriških računih odpade na transportna letala ena tretjina vseh večmernih letal. Strokovnjaki računajo, da bo treba v bodoče zgraditi na vsako bojno letalo 5 transportnih. Celo Roosevelt je

sam izjavil, da številka 60.000 v letu 1942 ni bila dosežena, da pa je bil uporabljen ves v načrtu predvideni material. Rekel je, da je bila dosežena boljša kvaliteta letal, seveda na škodo kvantitete. — Druga stvar je, kateri činitelji so bili v resnici odločilni na neizpolnitve načrta.

Za dosego povečanja letalske industrije so Združene države uvedle več načinov. Deloma so razširili že obstoječe tovarne, deloma so zgradili nove državne tovarne, deloma pa preuredili avtomobilske tovarne v letalske. Pri slednjem načinu sta se pojavila dva problema: 1. ali bodo mogla bivše avtomobilske tovarne izdelovati letala v isti naglici in 2. koliko strojev za produkcijo avtomobilov je možno uporabiti za produkcijo letalskih motorjev. Tu so se pokazale velike težave. Pri tovarni Studebaker v South Bendu je od približno 3000 strojev samo 64 uporabnih za izdelavo letalskih motorjev. Razumljivo je, da je produkcijski tempo tu le počasen.

Znano je, da imajo Združene države pri oboroževalni industriji velike težave z jeklom, ki v raznih zlitinah igra veliko vlogo pri gradbi letalskih motorjev. Združene države imajo sedaj le malo legiranega jekla, ker je odpadel uvoz mangana iz Sovjetske zveze, Filipinov in Malajskih otokov, kakor tudi zaradi pomanjkanja vanadija in volframa. Iz tega razloga so v Združenih državah morali prepisati enotno jekleno zlitino, tako zvano »zasilno jeklo«. Znano je, da so Združene države pred kratkim časom dobile pošiljko volframove rude, toda po dolgem ovinku preko Indije in Afrike — iz Kitajske.

Tudi aluminija nedostaja. Leta 1940 je pridobitev aluminija v Združenih državah znašala samo 270.000 ton, kar za naraščajočo industrijo ni zadostovalo. Nedostatek so se mogli izravnati z zasego vseh zalog aluminija in s pobiranjem aluminijaste kuhinjske posode. V letu 1942 so pričakovali 770 tisoč ton te kovine, potrebovali bi je 860.000 ton.

Pomanjkanje aluminija skušajo nadomestiti z magnezijem, toda preden bo magnezij izpolnil vrzel, bo preteklo še mnogo časa.

Najbolj se je opazilo pomanjkanje materiala sredi leta 1942. Takrat je moral okrog 150 tovarn (med njimi tudi letalske) omejiti ali celo ustaviti svoje delovanje. Pri Buicku so na oddelku za izdelovanje letalskih motorjev nekaj časa delali le pet dni na teden, druga tovarna pa je morala odpustiti veliko število delavcev, ker neki poddobavitelj ni mogel, zaradi pomanjkanja materiala, v predpisanem času izdelovati podrobnosti.

Glavna težava obstoji po mnenju Združenih držav v tem, da je hitreje potekalo razširjanje oboroževalnih tovarn, kot pa se je stopnjevala produkcija in predelava potrebnih surovin. Poleg tega se pripisuje krivda tudi nenačrtnemu porazdeljevanju surovin, kar mora ovirati vsako urejeno preskrbovanje.

Leta 1938 je letalska industrija (ne v številni sorodne stroje) zaposlovala 23.000 delavcev. To število bi se do konca leta 1942 moralo zvišati na 1.000.000. Takšno zvišanje je mogoče le s pritegnitvijo velike množice netrokovnih delavcev. Poskus, zvišati rezultate dela z istočasnim strokovnih delavcev, se je izjalovil, tako da je vprašanje

## Poslovanje zdravstveno avtokolone

Visoki Komisariat za Ljubljansko pokrajino obvešča občinstvo, da bo poslovala sanitetna avtokolona brezplačno v Ljubljani v zavodu Lichtensturn, Ambrožev trg, v dnevih: 1., 2., 3., 10., 17. in 24. aprila.

## Prijave za tekme dela

Rok za prijavo delovnim tekmam je podaljšan od vključno 10. aprila t. l. Prijave sprejema obveščevalni urad na Miklošičevi cesti št. 22 pri Pokrajinski zvezi delavcev.

(Pred dnevi smo o tem objavili netočno besedilo, zato sedaj objavljamo točno navodilo.)

## Sprememba predpisov za ogrevanje

Glede na ugodno vreme se deloma spreminjajo predpisi za zimsko kurjavo in ogrevanje, ki jih je izdal Visoki komisariat 26. oktobra preteklega leta pod številko 192. Visoki komisar odreja, da naj se od 1. do 15. aprila kurijo uradi, zasebna stanovanja, gostilne in drugi javni prostori, ki jih ogrevajo centralne kurjave, samo v dopoldanskih urah. Pod nobenim pogojem se teh prostorov ne sme ogrevati še po dvanajsti uri.

## »Lifok« z malo žogico

Hermežani prirejajo velik turnir namiznega tenisa, s katerim bodo zaključili letošnjo sezono.

Od vseh ljubljanskih športnikov so bili igralci namiznega tenisa tekom zime najagilnejši. Prvo mesto med njimi je zavezal Hermes, ki je priredil v svoji dvorani pri Mikliču lepo število uspešnih prireditelj. Sedaj so napovedali zadnji turnir, s katerim bodo zaključili letošnjo sezono. Začeli bodo v soboto, 3. t. m., ob 14 in nadaljevali v nedeljo, 4. t. m., ob 8 zjutraj. Pri zaključnem turnirju bodo igrali v osmih skupinah in podeli spet osem naslovov, kar pomeni za igralce, ki jim je doslej sreča obračala hrbet, zadnjo priložnost, da se preizkusijo bodisi v moštvi ali v igrah parov ali posameznikov.

delovnih moči precej pereče. Tudi v Združenih državah so poskusili z zaposlovanjem žensk v tovarnah. Konec leta 1941 je bilo v letalski industriji zaposlenih z ročnim delom 1900 žensk, sredi leta 1942 pa jih je bilo že 39.000. Uspeh ni bil razveseljeval, kajti severno-ameriške ženske so — kolikor nimajo svojih poklicev — precej razvijene. Delo, ki ga država od njih zahteva, amatrsko bolj za interesantno zadevo kot pa za svojo narodno dolžnost, zato ni čudno, če ne kažejo posebne vneme in zmogljivosti. Industrija je izgubila mnogo delovnih dni zaradi stavk, ki so kljub vojni na dnevnem redu. V prvi polovici leta 1942 je zaradi tega propadlo skoraj en milijon delovnih dni. Razlog stavkam je bil večinoma ta: zahteve po zvišanju mezd zaradi dviga cen življenjskim potrebščinam.

Ameriška propaganda je v mnogih ljudeh vzbudila mnenje, da so ameriška letala najboljša, najhitrejša in za boj najbolj sposobna. Če pa natančno zasledujemo razvoj ameriške letalske tehnike v zadnjih letih, opazimo res velik in pomemben napredek samo v dveh ozirih: zelo so izpopolnili tipe transportnih letal in začeli so graditi z zrakom grajene motorje visoke zmogljivosti. Hitrostnih rekordov je bilo le malo. Kmalu po vstopu Amerike v vojno se je izkazalo, da ameriška letala ne nadkriljujejo nasprotnikovih. Tudi z angleške strani so se ališali glasovi nezadovoljstva. Celotno vojni poročevalni urad Združenih držav je izjavil, da mnogi tipi letal niso bili kos svojim nalogam. Najbolj so razočarala lovška letala, ki bi po ameriških trditvah morala biti prva na svetu. Dokaz za to je dejstvo, da ameriški letalci-lovci, ki so v Angliji, rajši uporabljajo angleška lovška letala »Spitfire« kot pa svoja lastna. Ameriški bombniki tipa Boeing »Flying Fortress« in Consolidated »Liberator« niso dorasla istovrstnim angleškim letalom niti po hitrosti niti po nosilnosti. Zanimivo je tudi, da angleški bombniki tipa »Stirling«, »Halifax« in »Lancaster« potrebujejo trikrat manj delovnih ur kot težki ameriški bombniki ter imajo mnogo boljše orožje in oklepe.

Vse presojanje ameriške industrije v vojnem času nam dokazuje, da tudi »dežela neomejenih možnosti« ima svoje meje in nemožnosti. Tudi Združene države ne morejo delati čudežev in tudi one imajo svoje težave.

## DALE CARNEGIE Kako si pridobiš prijateljev

Govorite kateremu koli možu o njem samem in o tem kar ga zanima, in poslušal vas bo ure in ure; če dejal Disraeli, eden najbolj prevejanjnih politikov, ki so sploh kdaj vladali britanski imperiji.

Sesto pravilo, da vas imajo ljudje radi, ee torej glasi:

Govorite tako, da vzbudite v drugih občutek pomembnosti.

### Tretji del.

Dvanajst načinov, kako pripravite ljudi, da bodo sprejeli vaše misljenje.

V debati ostane vsakdo pri svojem mnenju. Sir Ross Smith je bil eden od avstralskih letalskih asov. Kmalu po svetovni vojni je svet obudoval njegov sijavni poletni okrog sveta. Avstralska vlada mu je darovala 50.000 dolarjev, angleški kralj pa ga je imenoval za viteza; za nekaj časa je bil Ross najpopolnejši mož v vsem britanskem imperiju, nekak angleški Lindbergh. Nekega večera sem se udeležil banketa, ki so ga pripravili na čast Rossu. Zraven mene je sedel gospod, ki je pripovedoval neko smešno zgodbo, učenco se naslednjega citata: »Je neko dožansko, ki ravna z naso usodo tako, kakor si jo sami kujemo.«

Omenjeni gospod je trdil, da je citat svetopisemski. Jaz pa sem bil prepričan o nasprotnem in sem svoje mnenje podpiral z dokazi. Kako? Da je Shakespearejev nemogoči svetopisemski je!

Predložila sva sporno vprašanje mojemu staremu prijatelju Franku Grammondu, ki je bil strokovnjak za Shakespeareja. Grammond me je krepko brnil pod mizo ter brez obotavljanja rekel: »Nimaš prav, citat je svetopisemski.«

Ko sva zvečer šla domov, sem Grammonda vprašal: »Citat je bil iz Shakespeareja, kaj ne?«

»Brez dvoma, iz Hamleta, peto dejanje, drugi prizor. Toda bila sva gosta, prišla sva tja, da skupaj z drugimi proslavljava slavnega italca. Zakaj bi ne dala prav onemu možu! Po drugi strani pa on ni zelel tvojega mnenja. Zakaj bi potem z njim debatiral? Debatati se je treba vedno izogniti.«

»Debatati se izogniti!« Nauk sem si zapomnil za vse svoje življenje.

Sledeč lastnim nagonom bi najrajši debatiral in se pričel noč in dan. Sramežljivo priznavam, da me je nekoč celo obšla skušnjava, da bi spisal knjigo o umetnosti debatiranja in dokazovanja. Od takrat sem se udeležil že na tisoče debat, sem jih kritiziral, sem videl njih učinke in sem končno prišel do prepričanja, da se je debat najboljše izogniti, če hočeš, da častno iz njih izideš.

V devetih od desetih primerov ostaneta v debati obe nasprotni stranki popolnoma istega mnenja, kakor pred debato!

V debati prav za prav ni mogoče nikoli zmagati. Če ima Vaš nasprotnik prav, ga vi nimate, in če nima vaš nasprotnik prav, ga vi prav tako nimate. Zakaj ne? Kajti človek, ki je užaljen v svojem ponosu, vam bo nasprotnoval, če ima prav ali če nima.

Pred nekaj leti je prišel k meni nek Irec ter me prosil za pomoč, ker so mu njegove poslovne zadeve slabo uspevale. Irec se je bavil z nekim avtomobilskim podjetjem.

Po nekaj vprašanjih sem takoj spoznal, da mož stalno debatira s svojimi nakupovalci. In kako se je pri tem jezil! Zgubjal je takorekoč svojo razsodnost in ni nič več pazil na besede. »Veste, take sem mu jih povedal!« se je bahal pred mano. Res je, povedal mu jih je zelo krepko, prodal mu pa ni ničesar. Irec sem moral takoj pojasniti, da ne sme govoriti, temveč molčati, na vsak način se pa izogniti besednim dvobojem s svojimi klienti. In glej, potem razgovoru gredo njegove poslovne zadeve naravnost sijajno. Takole mi pravi Irec sam: »Kadar grem h kakemu nakupovalcu, mu recimo ponudim tovrstni avtomobil znamke »X« in če dobim odgovor: »Ne, hočem kupiti avtomobil znamke »Y«, kar pomeni s pritjevanjem: Imate prav. Ta avtomobil je najboljši v vseh ozirih! Sklenili boste res sijajno kupitje.«

Nakupovalec ostane brez besede. Ne more več debatirati, ko vidi, da sem jaz istega mnenja. Tedaj mi mimogrede namignem o prednostih, ki jih ima tudi avtomobil znamke »X«.

## Predpisi o proizvodnji in prodaji mila

Clen 1. Vse mila, kakršne koli vrste, izdelano v Ljubljanski pokrajini ali uvoženo v njo, se postavlja pod zaporo na razpolago Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu zaradi oddajanja v potrošnje na živilske nakaznice po predpisih naredb z dne 23. aprila 1942-XX št. 78.

Pokrajinski prehranjevalni zavod določa količine mila, navadnega ali umivalnega, ki se razdelijo mesečno ali na daljše razdobje med potrošnike.

Clen 2. Izvemšji enotno milo, ki je že racinirano, in zdravilna mila, ki se dobivajo v lekarnah, se postavlja vse milo kakršne koli vrste, v številni umivalno, kar ga je v pokrajini na dan objave te navedbe na zalogi pri proizvajalcih, trgovcih na debelo in na drobno, pod zaporo na razpolago Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu.

Imetniki so dolžni predložiti v petih dneh od uveljavitve te navedbe Zavodu v treh primerkih prijavo o zalozah z nadrobno navedbo kakovosti, množine in enotne, bodisi nabavne kakor tudi prodajne cene.

Glede zaloz zunaj ljubljanske občine se morajo predložiti prijave preko občinskega urada.

V istem roku morajo proizvajalci poleg tega prijavit Pokrajinskemu korporacijskemu svetu množine surovin na dan objave te navedbe. Te prijave, ki jih je treba predložiti v treh primerkih, morajo za vsako surovino nadrobno navajati kakovost in količino.

Clen 3. V prvi desetini vsakega meseca, začeni s prvim mesecem po uveljavitvi te navedbe, morajo prijavitelj proizvajalci Pokraj. prehranjevalnemu zavodu in Pokrajinskemu korporacijskemu svetu množine mila, ki so jih proizvedli in oddali v preteklem mesecu in zaloge ob koncu tistega meseca.

Pokrajinski korporacijski svet bo predpisoval posameznim tvrdkam proizvajalkam glede na su-

rovine, ki so jim odkažejo, in glede na potrebe potrošnje, kakor jih javlja Pokrajinski prehranjevalni zavod, vrste mila, katere bodo morali vsakokrat izdelati, njih sestavo in njih zunanja označila.

Clen 4. Proizvajalci morajo voditi prejemni in oddajni vpisnik, ki ga pred uporabo potrdi Pokrajinski korporacijski svet; vanj vpišejo začetno na prejemni strani glede surovin po prednjem členu prijavljene količine in glede izdelanih proizvodov količine, ki so pod zaporo po členu 1., nato pa vpisujejo surovine, kolikor jih dobe, in količine nove proizvodnje; na oddajni strani pa glede surovin za izdelovanje porabljene količine in glede izdelanih proizvodov oddaje, ki jih opravijo Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu ali po nakazilu tega zavoda neposredno prodajalcem.

Clen 5. Kršitelji določb te navedbe se kaznujejo, če ni dejanje huje kaznivno, po postopku iz navedbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 215 z zaporo od dveh mesecev in v denarju do 5000 lir.

Odredi se lahko tudi časni ali trajni odvzem obrtne pravice.

Clen 6. Ta naredba stopi v veljavo od dne objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

# Velika prodaja prvovrstnih harmonik v Ljubljani

Harmonike še iz prvovrstnega predvojnega materiala v veliki izbiri od najboljših poznanih tovarn, klavirske in diatonične, dobite lahko po najnižji ceni ter jih brezobvezno lahko preizkusite samo pri tvrdki

Ne kupujte harmonike brez preizkušnje!

Prešernova 44 **Levern**

## KULTURNI OBZORNIK

### Umetnosina razstava S. Šantla

(Jakopičev paviljon.)

Za 60 letni življenjski jubilej je slikar Saša Šantel uredil retrospektivno razstavo svojih del, in sicer po katalogu 290 oljnatih slik, akvarelov in grafik. Napolnjeni so vsi razstavniki prostori. V glavni dvorani so razstavljene figuralne kompozicije ter portreti, v desni sobi krajine in grafika, v levi tihožitja, krajine, grafika, akvareli, v zadnji sobi pa akvareli in grafika.

Množica, raznovrstnost gradiva in umetniškega udejstvovanja jasno pričajo, da prof. Šantel, ki je poleg slikarja še glasbenik, z mirno vestjo gleda nazaj na svojo umetniško preteklost. Doslej je svojo življenjsko nalogo izpolnjeval z vso vestnostjo, marljivostjo, pa tudi z dobrim tehničnim znanjem. Kakor so ugotovili že glasbeni kritiki, ni prof. Šantel v svoji muziki iskal novih poti, da pa je v okviru starega, preizkušnega ustvaril svojevrstno, iskreno občuteno glasbo. Tako je tudi z njegovo likovno umetnostjo. Rastel je iz svoje generacije, ni izrazil posegal v področje drugih, posebno ne v domene mlajših, ki so te daj korakali mimo njega z bučno muziko novega »duhovnega« izraza in temu sličnih slikarskih enodnevnic. Je pa mesto, ki ga zavzemajo v naši umetnosti Vesnjani, vsekakor izredno občutljivo. Je to rod, ki je stianjen med dvoje močnih

generacij, in sicer med impresioniste ter »mlade«, ki jih lahko vramemo v bloku od ekspresionistov do današnjega dne. Impresionisti so zavrgli »akademsko« umetnost, slikarstvo v ateljejih, pripovedno snov in proklamirali umetnost okolice »kakor jo slikar vidi«. Mladi so zavrgli fizično »gledanje« ter ga nadomestili z »duhovnim« spoznavanjem sveta. Zato so poudarili linijo, še bolj dosledno zavrgli med staro šaro akademske slikarske večšine, ter si gradili nekaj novega, doslej še nikoli vidnega. To je teoretična podlaga dveh generacijskih skrajnosti. Važna je pa tudi življenjska podlaga. Tu mislim na dejstvo življenja obeh generacij v slovenskem resničnem umetnostnem okolju. Če pristojejo še Vesnjane, si rodovi niso sledili v odmerjenem koraku kakor pri paradi, marveč so se prepletali med seboj, prehiteli, zaostajali, ustvarjali, kritizirali, skratka oblikovali so naše povojno umetnostno življenje v precej kaotičnem smislu. Šlo pa je tu po starem življenjskem pravilu: »Kdo je močnejši? Na eni strani mogočna barvna simfonija impresionistov, morje luči in opojna »štimgang«, na drugi skrajnosti pa fizična mladost, novost, udarno geslo, zapleteni arkanum umetnostnega podoživljanja! In neke v sredi pa je moglo le vajeno uho čuti droben glasek pastirske piščali Vesnjanov. Jasno je, da obe skrajnosti tega skromnega godeca nič kaj nista bili veselji. Kajti na vse, kar so oni prsegali, je le ta dejal svojeglavo nel! Spoštoval je akademsko znanje, tehnično virtuoznost, ljubil je fabulo, poezijo, rad je približal svojo umetnost ljudstvu, to se pravi, pripovedoval je svoje brige in težave v množici razumljivem jeziku in rad je

imel barvo, toda krotil jo je z risbo. In če vse to prenesemo v življenje: Vesnjanom je i ena i druga stran odrekala pravico gostovanja na našem Parnasu. Tisti, ki je ljubil zapleteno umetnost, je dejal: »Vesnjani — slikajo razumljivo — to je nekvalitetno«, tisti pa, ki je bil ljubitelj barvnih glori, je v sivih tonih te generacije videl le risbo, to je nekvaliteto in »neslikarstvo«. Razumljivo je, da je bilo stališče Vesnjanov pri nas močno izpodkopano. Čeprav so svojeglavo trdili »svojoc«, je vendarle do njihovih ušes prodrlo kričanje vnetih zavilancev bodisi ene ali druge strani. In tako so se pričeli po malem vdajati; ta ali oni se je ogledal, kako slika Jakopič, hoteli so biti »slikarje« (kajti bitl grafik, pomeni pri nas še danes sramotno) in ne risarji. To je pa mesto, kjer se po malem prične tragika naših secesionistov, mišlim v čisto umetnostnem pogledu. Kljub temu, ali prav zaradi tega pa dobro čutimo, da je danes prišel čas, ko moramo s temeljev revidirati gledanje na ta umetnostni rod, ko mu moramo v objektivnejšem gledanju odkazati prostor v naši likovni umetnosti, kakor mu gre po zaslugi in pravici. Danes emo v stanu trezno presoditi izredno važnost impresionizma za razvoj kvalitetne slovenske umetnosti, toda prav tako sodimo preudarejše povojne umetnostne enodnevnic. Čas je, da storimo isto tudi v vprašanju Vesnjanov!

Šantlova razstava, ki bi bila kljub razmeram vseeno lahko boljše izbrana, posebno pa prebrana, je tipična prireditelj člana nekdanje Vesne. Je to prireditelj, ki v glavnem pokaže slikarski talent, solidno znanje, ravno tako

vesbino, ter je v stanu nuditi vsakemu obiskovalcu kar zanimivega. Kogar zanimajo podobe z miselnim ozadjem, jih bo našel na razstavi in zopet bo drugi lahko doživljal zahod sonca na planinah v okviru solidnega znanja in zlate sredine. Zanimiva je velika kompozicija »Slovenskih skladateljev! Pa naj mlajši napravijo nekaj podobnega! Je t! skupinski portret, v tako velikem obsegu pri nas menda prvi po Almanahu. Res je, da se čuti rahla nepovezanost med skupinami, med temi in prostorom, posebno v barvnem pogledu, vendar je problem tako velike kompozicije v glavnem dobro rešen, obduovati pa je treba na vsak način slikarjev pogum. Če pristoje mo k temu še množico predštujti, ki so bile za dovršitev tega dela potrebne, potem lahko spoznamo, kako požrtvovalnega dela so zmogli tudi pastorki iz rodu Vesnjanov. In tako nas spremlja občutek umetniškega daru požrtvovalnosti, ljubezni do predmeta in slikarskega znanja od podobe do podobe. Med krajinske motive, tihotižja, portrete, se zavrtja tudi »Misel o večnosti«, slikar jo realizira v podobi zamišljene žene, sfinge in neskončnega morja. V bistvu iskrena misel, poljudna, v solidno tehnično obdelavi. Tu so tudi krajine, kjer se risba bori z impresionistično zapeljivostjo razkrajajoče barve, marsikatera dozorele v svoji zgrajenosti in statistiki. Naposled pa so tu še grafični listi, vsebujoči mnogo drobnih zanimivosti in mnogo dobrega znanja. Zal, je ta plemenita umetnostna panoga pri nas še premalo cenjena. Nekeč je bilo na tem, da se ustanovi nekaj »grafični klub«. Pametna misel, ki pa se je utrnila kakor lepe sanje. Kdor pa ga

# Humanitarni zavod so zlorabljali za cilje komunizma

## Proces proti dr. Kanoniju in tovarišem je razgalil zločinstvo komunistov; iz bolniške zaloge so kradli mast, olje, usnje in to prodajali naprej

Ljubljana, 31. marca.

Kakor emu že kratko omenili, je bil pred vojaškim vojnim sodiščem Vrhovnega poveljstva oboroženih sil Slovenija-Dalmacija, oddelek Ljubljana, velik, splošno v političnem pogledu zelo zanimiv proces proti dr. Kanoniju in tovarišem. Naj tu omenimo še nekatere podrobnosti, hkrati pa popravimo včerajšnje poročilo, v katero se je vrnila pomota. V poročilu bi moral biti včeraj naveden tudi Ivan Hribar, ki je bil v umobolnici na Studencu strežaj, njegova oseba pa je bila zamenjana z dr. Ivanom Hribarjem.

Glavni obtoženec dr. Ivan Kanoni je človek srednje postave. Bil je 24. marca 1904 rojen v Vordernbergu (Nemčija). Oče mu je bil Karel, mati Josipina, roj. Janežič. Dr. Ivan Kanoni in tovariši so bili v glavnem obtoženi zločina prevratne propagande, da so bili od nedolžnega časa pa do novembra 1942 — takrat je bila ta prevratna družba razkrinkana — člani združenja, ki je bilo usmerjeno za nasično spremembo sedaj v državi veljavnega političnega in socialnega reda. Tega zločina je bilo z dr. Kanonijem vred obtoženih še 12 oseb. Vsi so bili dalje obtoženi, da so pod istimi okolnostmi in v istem času vršili propagandistična dejanja, da so imeli tajne misije in sestanke v omejenih bolnišnicah.

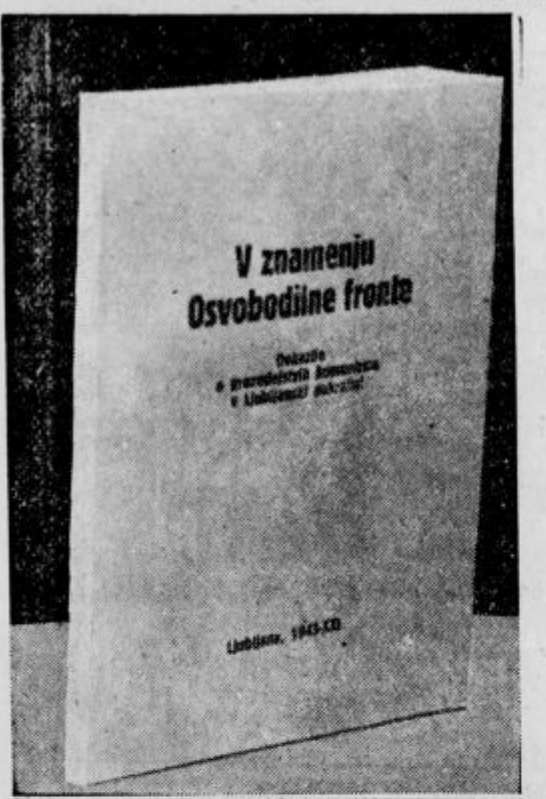
V obtožnici je navedenih 13 obtožencev, od teh so bili pri razpravi navzoči štirje obtoženci z dr. Kanonijem na čelu. Ostali obtoženci, ki so pred odkritjem tajne družbe pobegnili z domov v hosto, so bili sojeni v begstvu in se je razprava vršila v njih odsotnosti.

Med drugimi obtoženci je bil eden glavnih in zelo aktivnih partizanskih pomagačev sluga umobolnice na Studencu Ivan Hribar, rojen dne 26. decembra 1912 v D. M. v Polju in tam stanujoč. Kot pravi komunist ni znal razločevati med tujo lastnino in je tudi kradel. Obtožnica ga je obtožila zločina tatvine, da si je prilastil iz zaloge javnega humanitarnega zavoda 30. aprila 1942 do 140 kg masti, 14. maja lani 12 kg usnja in v oktobru lani 100 l olja. Zivila je prodal naprej.

Obtoženec dr. Kanoni je bil, kakor je pokazala glavna razprava, duševni organizator prevratne družbe, ki je imela svoj sedež v humanitarnem zavodu, v umobolnici na Studencu. Tam je bilo pravo zavetišče vseh partizanskih elementov. Dr. Kanoni pa je zadrževal sodnikom, da ni bil aktiven organizator prevratne družbe, marveč, da je imel le predavanja kulturne vsebine in da se je zgolj zanimal za razna znanstvena dela in znanstvene probleme, nikdar pa ni aktivno posegal v politiko. Skliceval se je v nekaterih okoliščinah na ubeglega strežaja Ivana Hribarja, ki naj bi bil nekak vodilni član partizanske organizacije v vevškem sektorju.

Proces je splošno v vseh bistvenih pogledih razgalil zločinsko delovanje partizanstva, brezvestno delo raznih partizanov. Poleg dr. Kanonija so bili obsojeni, in sicer:

Ponikvar Ivan, rojen 9. septembra 1905 na Povščem (občina St. Vid nad Cerkljico), stanujoč na Studencu št. 23, na 8 let ječe; mesar Alojzij Trškan, rojen in stanujoč na Studencu št. 11, poleg članstva pri prevratnem združenju še zaradi nakupa ukradenega blaga na 3 leta ječe in 2000 lir



**V ZNAMENJU OSVOBODILNE FRONTE**  
Dokazilna knjiga o grozodejstvih komunizma na Slovenskem, ki je pravkar izšla.

bo poklical v življenje, bo storil dobro delo. — Morda bo potem tudi grafična umetnost dobila mesto, kakor ji gre po pravici.

Obisk razstave toplo priporočamo, jubilanu pa čestitamo k njegovemu življenjskemu prazniku. S. M.

### 3 družinski vzgoji

Značilno je, da se človek po velikih dogodkih kaj rad resnobno poglubi v vprašanja, katera so ga sicer zajemala, vendar jih doslej ni obravnaval s tisto globino, ki jim pripada. Med taka vprašanja spada pojem družinske vzgoje in nje pomen za družbeno ureditev.

Trenotno stanje nam boleče razkriva greh, ki je bil storjen nad družino bodi s strani vzgojnikov, oblasti ali ceste. Razdiralno delo nad najplemenitejšo celico družbene uredjenosti se je vršilo z kar največjo udarnostjo. Sicer so razumejši ljudje napovedovali poraz nad porazi, ko bo človek takih vrednot postavljen pred preizkušnjo, toda njihov glas je ostal neupoštevane.

V slednjem času opazimo vsebolj poglobljen pogled vase. Čisto naravno! Dogodki so prejasno pokazali uspehe razdiralne osebnostne vzgoje. Brezračnost z vsemi pristojnimi podrejenimi lastnostmi, ki je v preteklih desetletjih zaživela z naravnost bleščočim sijajem, podpirana od vseh in — nikogar, je rodila sed. In tega sadu je vseh malikovalcev sram. Spreglevali so in se zaobrnili.

Zato danes opominjajoča beseda o družin-

denarne kazni; Slavko Drašler, rojen 25. avg. 1903 na Studencu, na 3 leta ječe. V odsotnosti so bili med drugimi obsojeni:

Ivan Hribar, strežaj na Studencu, na 30 let ječe. Osem ostalih obtožencev pa vsak na 24 let ječe, tako: Jože Jager, rojen 18. februarja 1923 in stanujoč na Studencu št. 23, France Strumbel, rojen

28. decembra 1920 v Tomišlju pri Igu, stanujoč na Studencu; Tokan Anton, rojen 23. decembra 1916 v Mozirju, dijak, stanujoč na Studencu; Albin Sivie, rojen 24. februarja 1892 v Dobrempolju, stanujoč na Studencu; Ciril Starič, rojen 16. julija 1904 v Trebelnem, stanujoč na Studencu št. 23; Bregant Slava, rojena 24. julija 1918, dijakinja; Savelj Marta, rojena v Ribnici in tam stanujoča, dijakinja, ter Rojnik Alojzij, rojen 1. julija 1914 v Sv. Petru (Savinjska dolina) in stanujoč na Studencu št. 23. Razprava je razgalila v obriah one metode, ki se jih poslužujejo partizani v svoji brezvestni in breznačelni propagandi kot narodne, so pa dejansko kriminalne.

## Gospodarstvo

Ureditev gospodarskih organizacij na Bolgarskem. Sobrajan je predložen zakonski predlog o ureditvi gospodarskih organizacij v Bolgariji. Ustanovljena je vrhovna gospodarska zbornica, nadalje pa okrožne gospodarske zbornice kot javnopravne ustanove. Te nove zbornice prevzamejo naloge dosedanjih trgovinsko-industrijskih in kmetijskih zbornic. Osrednja gospodarska zbornica bo v Sofiji, dočim bodo ostale zbornice v okrožjih v glavnih mestih okrožij. Vrhovna zbornica bo konzultivni organ vlade in posameznih ministrstev. Njeni zastopniki bodo imenovani v vse upravna oblastva, kjer so bila doslej zastopana posamezna strokovna zastopstva po obstoječih predpisih. Vlada bo zavezana zaslišati mnenja zbornice pri izdelavi zakonov, ki zadevajo interese širokovnih združenj. Zbornico tvorijo: predsednik, ki ga imenuje kralj, glavni tajnik strokovnih organizacij, predsedniki in glavni tajniki okrožnih zbornic, strokovnih zvez in po 1 član vsakega strokovnega združenja. V svojem območju prevzamejo iste naloge okrožne zbornice. Dohodki okrožnih zbornic so 4% doklade na obrtniški davek, 5% na zemljarino in od prispevkov kmetijskih in zadrudnih bank do 100.000 levov za vsako zbornico. Dohodki osrednje zbornice se stoje iz 20% dohodkov okrožnih zbornic, iz prispevkov strokovnih združenj in letne podpore Bolgarske kmetijske in zadrudne banke v znesku 0,5 milij. levov.

Novo špansko notranje posojilo. Španski ministrski svet je ta mesec sklenil izdati veliko notranje posojilo v znesku 4 milijarde pezeta za kritje izdatkov v izrednem državnem proračunu. Posojilo bo izdano v več emisijah.

Kredit za pospeševanje rudarstva v Bolgariji. Država je ustanovila pri trgovinskem ministrstvu posebno ravnanstvo za podzemsko zaklade, ki naj preišče vsa rudna ležišča v Bolgariji. Vlada je odredila za to ravnanstvo kredit v znesku 200 milijonov levov.

Novo bolgarsko posojilo. Bolgarski finančni minister je predložil sobranju predlog za razpis novega bolgarskega notranjega posojila. Novo posojilo naj bi bilo na 25 let, obrestna mera je določena na 5%. Kdor ima več kot 100 tisoč levov premoženja, mora plačati 2% na posojilo. Pri 50 milj. levih premoženja znaša odstotek 8%. Tudi podjetja in družbe s sedežem v Bolgariji bodo pritegnjena k podpisovanju. Izjemo tvorijo diplomati in inozemske šole. Pripomniti je, da je prvo bolgarsko notranje posojilo prineslo znesek okoli 9 milijard levov.

Jugovzhodna montanska družba v Nemčiji. Z glavnico 30 milij. mark je bila ustanovljena jugovzhodna montanska družba v Berlinu, katere namen je prevzem, zgradba in vodstvo rudniških podjetij vseh vrst in predelovalnih obratov na področju bivše jugoslovanske države.

Beljak dobi postransko podružnico nemške državne banke. V Beljaku na Korškem je bila ustanovljena postranska podružnica nemške državne banke, ki je podrejena podružnici v Gradcu.

Kino v Nemčiji. Iz najnovejših statističnih podatkov je razvidno, da je bilo lani v Nemčiji prodanih 1.067 milij. vstopnic za kinematografe, do čim jih je bilo leta 1941 prodanih samo 892 milij. Leta 1932 je znašalo število obiskovalcev kinematografov v Nemčiji samo 275 milij.

V niškem okrožju bodo letos začeli uvajati sajenje novih kultur, ki jih do zdaj niso imeli. Tako bodo posadili znatne količine sončnice, sladkorne pese, soje in tobaka.

Delovna služba v Banatu. Tudi za Banat je bila uvedena splošna delovna služba. Vsi moški in ženske od 16. do 60. leta starosti, čijih delovna sila ni popolnoma izrabljena v domačem gospodarstvu ali podjetju, so dolžni poprijeti za delo v drugem gospodarstvu ali podjetju.

Popis prebivalstva v Banatu je zaključen in bodo v kratkem objavljeni rezultati.

## Sport

O ljubljanskem nogometnem prvenstvu smo zvedeli, da bo trajalo od 11. t. m. do 23. maja, potem pa bodo povratne tekme in 11. julija bomo končno veljavno zvedeli, komu bo pripadla prvenstvena trofeja. Vsako nedeljo bomo videli po eno tekmo v I. razredu in po eno v drugem. Pari so že izžrebani in odprto ostane samo še vprašanje, ali bo igrala v I. razredu Mladika ali Doplaporvo tob. tovarne. Tudi to bomo zvedeli že v nedeljo, ko bosta obe moštvi odigrali kvalifikacijsko tekmo. Kdor bo zmagal, bo povširan v I. razred, oni pa, ki bo potegnil kratko, bo zdrknil v II.

Hermes : Mars 6:2. Z izidom, ki so ga postavili pri prvem letošnjem srečanju, je enajstoričica Marsa hudo nezadovoljna. Sedaj sta se dogovorila oba kluba za povratno tekmo, ki bo v nedeljo, 4. aprila, ob 15.30 na igrišču Hermesa v Šiški. Okoliščina, da je preteklo nedeljo Hermes precej občutno podlegel Ljubljani, vpliva enajstoričici Marsa poguma, da se bo lahko odločila Šiškarjem. To bo zadnja preizkušnja obeh moštev, potem pa pride na vrsto borba za točke. V predtekmi, s katero bodo začeli ob 14.15, se bosta pomerili drugi moštvi Marsa in Hermesa.

Iz Haeggove zakladnice športnih trofej. O švedskem svetovnem prvaku v tekih na dolge proge Gundarju Haeggju je znano, da so mu podarili toliko spominskih nagrad, da bi že lahko priredil razstavo. Nedavno je prejel iz Finske tudi — par dirkalnih čevljev, ki jih je prav tako spravljal v zakladnico. Čevlje sta mu namreč poslala bivši svetovni prvak Pavle Nurmi in Hannes Kolehmainen, ki je na olimpijadi L. 1912 prvič utemeljil sloves finske atletike.

Athletic Bilbao se vedno vodi v španskem nogometnem prvenstvu. Posebno važna je bila tekma

### Komunisti zaklali mater 16 otrok

Št. Rupert, 30. marca. Po zverinskem umoru župnika g. Nahtigala in kaplana g. Cvara konec junija 1942 in po barbarškem pokolju 7 članov družine šentrupeškega župana Mavsarja, po zadnji žrtvi — osmi — iz iste družine, 11 letnem Vilku, so komunistični zločinci 23. marca ob 5 zjutraj oddali dva strela na Frančiško Peček iz vasi Svinsko št. 47, župnija Št. Rupert, mater 16 otrok, od teh 14 živih. Najmlajšega, 3 mesece starega, je imela v naročju, ko se je zgrudila pod ubijalskimi strelmi narodnih osvoboditeljev. Umrla je 26. t. m. v Novem mestu.

ski vzgoji zadeva — odprta ušesa in odobravaljoče poglede.

Na to sem se bil spomnil, ko sem prelistaval trojno številko »Slovenskega učitelja« in zasledil na oddelčnem mestu tiskano obravnavo »Družinska vzgoja«, katero je napisal prof. g. Lojze Potočnik.

Misli, razvijane v obravnavi, so toliko pomembne in napovedujejo tako zaokroženo vzgojno delo, da bi bila resnična škoda, če bi jih prešli in vsaj ne opomnili naših cenjenih bralcev nanje.

Avtor razvija najprej razvojni in življenjski pomen družine v občestvu človeka, postavlja jo duhovno in prirodno skupnost, v kateri se mimo učenja vrši namensko in nenamensko vzgajanje posameznih udov, ki je ali družabno, saj družina kot prirodna skupnost prva polaga svojim udom zaimetke družbenih pisanih in nepisanih zakonov ali nraštvenost, ko zorevanje osebnosti prehaja vse razvojne stopnje in more ob pravilni negi in skrbni pozornosti postaviti družbi polnega in trdnega člana ali versko ali narodnostno ali gospodarsko.

Avtor navaja ob posameznih vzgojnih oblikah toliko opazovanj in navodil, da jih ni mogoče delno navesti, ne da bi bila smiselno okrnjena, zato vršimo le časnikarsko-kulturno dolžnost, da na tehtno obravnavo opozorimo, povrnili pa so bomo k njej, ko bo delo zaključeno.

zadnje nedelje med A. Bilbaom in med FC Barcelono. Bilbao je zmagal s 5:2 in vodi na preglednici državnega prvenstva s 34 točkami. Na drugem mestu je FC Sevilla s 31 točkami.

Telovadne tekme v Bernu. Švicarski orodni telovadci, ki spadajo med najboljše na svetu, so se polegovali nedavno v Bernu za naslove državnih prvakov. V skupni oceni je dosegel Mihael Reusch, ki je pokazal izredno eleganco v izvedbi najtežjih vaj, najvišje število točk. Prvo mesto v talni telovadbi so priznali sodniki znanemu olimpijskemu tekmovalcu Stadlerju.

Ob 11. uri bo o najnovejših slovenskih knjigah govoril ured. dr. Tine Debeljak. Nato bodo iz svojih del recitali sledeči avtorji:

Jose Dular (pesmi).  
Janez Jalen (odlomki iz II. dela Bobrov).  
Jože Krivec (iz knjige Dom med goricami).  
Stanko Kociper (iz romana Goričanec).  
Severin Šali (pesmi).

Ker bo to res lep in kulturno pomemben dogodek, prisrčno vabimo vse ljubitelje lepe knjige.

**Ljudska knjigarna v Ljubljani**  
Pred Školijo 5

## RAZSTAVO

sodobne slovenske knjige priredi v svojih prostorih Pred školijo 5

**Ljudska knjigarna**  
v nedeljo dne 4. aprila  
Razstava bo odprta od 9 dopoldne do 5 popoldne.

## Pogodba o soudeležbi »Emone«

Kmečki nepremičninski zavod Emona, ki je od nemških tujerodcev kupil zemljo v Kočevju, izvaja obdelovanje zemlje na dva načina: 1. s tem, da daje v najem majhna zemljišča proti dajstvam pridelkov, ali 2. s kmetovanjem na soudeležbo.

Pri tej obliki kmetovanja se bomo malce pomudili, da jo na kratko pojasnimo, ker je ta vrsta najemniške pogodbe po drugih krajih močno v navadi, v Ljubljanski pokrajini pa se je le redko poslužujejo.

Emona oblikuje posestva v obsegu kakih 20 ha. Od tega je kakih 10 ha polja za obdelovanje, ostalo pa so travniki in pašniki. Na to posestvo Emona naseli dobro in krepko kmečko rodbino (2 moška, 3 ženske). S to sklence naslednjo pogodbo: Emona bo zorala polje, toda vse delo od setve do žetve bo oskrbela rodbina. Od vsega donosa žetve se odtegne najprej toliko pridelka, kolikor ga je bilo potrebnega za setev, od ostalega pa dobi tretjino rodbina, dve tretjini pa Emona.

Ce se torej na primer vseje 4 ha pšenice (srednji pridelok na ha znaša 12 stotov), 4 ha ovsu (srednji pridelok 14 stotov na ha) ter 2 ha krompirja (srednji pridelok 150 stotov na ha), bo rodbina dobila kot plačilo za svoje delo 16 stotov pšenice, skoraj 19 stotov ovsu ter 66 stotov krompirja. Poleg tega uživa rodbina zastojni hišo in vrt za družinske potrebe.

Ce Emona odda rodbini v rejoy hlev krav molznic (okoli 10 glav), dobi rodbina tudi tretjino mleka in telet, poleg tega pa še 2 litra mleka na dan zastojni. Seveda mora v tem primeru rodbina skrbeti za košnjo in spravo vse krme, ki jo je mogoče dobiti od kmetije. Torej bo rodbina za svoje delo imela tretjino poljskega pridelka ter tretjino živinorejskih proizvodov, vrh tega pa zastojni mleko, zelenjavo in stanovanje.

## Te dni začne z novim podlistkom!

Vse čitatelje »Slovenca« opozarjamo na naš novi egiptovski roman

**»ČASA EGIPTOVSKEGA PODKRALJA«**  
izpod peresa U. Mionija.

V tem romanu je s pestro in živo besedo prikazana zgodba egiptovskega podkralja Jožefa in njegovih bratov. Zivahno je opisana doba znanih »sedem debelih in sedem suhih let«.

Zanimiv je razplet dogodkov tedanje dobe, ki prevzamejo bralca tako, da nestrno pričakuje nadaljevanja ves do konca. — Sedaj je pravi trenutek, da se naročite na »Slovenca«.

## Poseg v polpreteklost

»Do sedaj sem bil katoličan; sedaj so se mi pa odprle oči.« Akademik, sedaj že ubit partizanski komisar, na »Bohinjskem tednu 1939«.

Ne posegamo nazaj s namenom, da bi prizadeli to ali ono osebnost, ki je morda po naključju, morda pod trenutnim vtisom, morda zaradi kakšnega drugega priložnostnega razloga sodelovala pred nekaj leti pri tako imenovanem »Bohinjskem tednu«. Potrebno pa je, da sodobne pojave na narodnem organizmu motrimo v njihovi vzročnosti. Kdor pozna vzrok stvari, pozna stvar. Kdor pozna vzroke komunistične revolucije na Slovenskem, pozna značaj revolucije same. In eden vzrokov, čeprav ne najvažnejši, je bil v miselnosti, ki je prišla do svojega izraza v »Bohinjskem tednu 1939«.

Ne najvažnejši: borci komunistične revolucije so se namreč v ogromni večini nabrali že iz od krščanstva odpadlih elementov. Dala jih je predvsem komunistična stranka sama, še več jih je dala svobodomiselnost, ki je itak duhovni oče komunizma. Le neznatni drobci so se odkrili kakor vedno pri podobnih zgodovinskih pojavih tudi od slovenskega krščanskega občevanja ter padli v vrste brezboštva. Toda za krščansko misljenje je važen vsak drobec, vsak posameznik, ki se zgubi od duhovne skrupnosti in gre po poti ločine. Zato je prav in čisto umevno, če segamo nazaj in iščemo vzrokov odpadca.

Ob »Bohinjskem tednu 1939« je del kratke kritike pisal zelo povoljno, naravnost v superlativih. Bilo je vse najbolje, najšistejše, najpravo-vernejše, mladina, ki se je tam zbrala, je po tej kritiki bila evet katoliške mlade, poročivo boljše bodočnosti, zgled katoliške pravovernosti. Toda že takrat je za celotno prirediteljstvo ležalo neko težko vzdušje. Poznavalci razmer so dobro vedeli, da je prireditelj izrazil neke miselnosti, ki bo prej ali slej izbruhnila v odkrito borbo proti katolicizmu in njegovim vrednotam. Ideolog zborovanja, Kocbek Edvard, ter še nekaj njegovih tovarišev so bili najjasnejše poročivo za krivo smer, ki so jo ubrali voditelji zborovanja. Pod videzom bleštevih besed je prevzela zborovalce enotna volja po sodelovanju s komunizmom, klonitev katolicizma pred miselnostjo raznih nekatoliških teorij. Že v Bohinju se je oblikovala in pripravljala mimo krščanske skrupnosti neka druga skrupnost, ki jo bil nje tvorno počelo komunizem.

Zaman se je takrat dopovedovalo, da je cilj zborovanja v nasprotju s koristimi katolicizma. Ob tisti priliki se je sploh znova našlo vprašanje tako zvane tretje skupine, ki je bohinsko zborovanje priredila. Vedno bolj so se slišali glasovi, da vodi ta struja mladino v nasprotje s katolicizmom in da naj zato opusti vsako dejavnost, ker je krščanski skupnosti škodljiva. Toda do kakšnega temeljitega razčiščenja takrat ni prišlo. Polpretekla dejstva pa so kruto nazorno dokazala, da bi morali takrat z vsvo odločnostjo nastopiti in iztrgati zapeljano mladino iz rok sebičnih in brezvestnih voditeljev. Ko je prišla preizkušnja komunizma nad Slovence, se je mladina iz »Bohinjskega tedna« uvrstila med prve in najbolj goreče bore Osvobodilne fronte. Niso bili to le posamični pojavi, ki so možni povsod in vedno. Bil je to že v naprej pripravljen korak cele skupine, ki je čakala na priložnost, da se združi z ostalimi somišljeniki in stopi v borbo. Pristaši te tretje skupine miselnosti niso postali v vrstah partizanstva le navadni borec, temveč so prišli do zelo vodilnih mest kot voditelji, komandanti, politični komisarji itd., kajti niso bile le slučajne okoliščine, ki so jih pognale med partizanske vrste, bili so miselni vzroki, ki so jih pripeljali med komuniste.

Kot drastičen zgled navajamo primer akademika, ki se je še kot zaveden katoliški fant udeležil bohinskega tečaja, tam postal pristaš tretje skupine, pozneje pa pod vplivom te miselnosti žel med partizane. Med partizani je postal vodilnejši funkcionar in se začel kmalu odlikovati po svoji nečloveški krutosti. Lansko leto v jeseni je dal svojim podrejenim povelje za pokolj duhovščine v Ambrusu. Ob tej priliki naj bi poklali tudi vse moške, ki so jih imeli znanomovane kot »hela-gardističence«. Nad takim poveljem so se zgrozili celo njegovi lastni pristaši; planili so nanj in ga s poleni pobili do smrti.

Zalostni dogodek ni dokaz, je pa silovit primer, kam vodi tako imenovana »tretjeskupinska« miselnost. Nedvomno je, da je ta miselnost pomagala okrepiti komunistične vrste. In ko se borimo proti komunizmu, je najbolj važno to, da se borimo predvsem proti vzrokom komunizma. Miselni vzrok »tretjeskupinstva« se je morda zdaj že razgalil in nima več svoje priljubljenosti; toda znano je tudi, da se je skrnil pod drugo obliko, pod plašč nacionalnega prizadevanja, ohranil pa svoje komunistično prijazne namene in svojo ideologijo. Tudi tukaj potemtakem velja: kdor noče posledice, ne sme hoteti vzrokov.

Kot drastičen zgled navajamo primer akademika, ki se je še kot zaveden katoliški fant udeležil bohinskega tečaja, tam postal pristaš tretje skupine, pozneje pa pod vplivom te miselnosti žel med partizane. Med partizani je postal vodilnejši funkcionar in se začel kmalu odlikovati po svoji nečloveški krutosti. Lansko leto v jeseni je dal svojim podrejenim povelje za pokolj duhovščine v Ambrusu. Ob tej priliki naj bi poklali tudi vse moške, ki so jih imeli znanomovane kot »hela-gardističence«. Nad takim poveljem so se zgrozili celo njegovi lastni pristaši; planili so nanj in ga s poleni pobili do smrti.

Zalostni dogodek ni dokaz, je pa silovit primer, kam vodi tako imenovana »tretjeskupinska« miselnost. Nedvomno je, da je ta miselnost pomagala okrepiti komunistične vrste. In ko se borimo proti komunizmu, je najbolj važno to, da se borimo predvsem proti vzrokom komunizma. Miselni vzrok »tretjeskupinstva« se je morda zdaj že razgalil in nima več svoje priljubljenosti; toda znano je tudi, da se je skrnil pod drugo obliko, pod plašč nacionalnega prizadevanja, ohranil pa svoje komunistično prijazne namene in svojo ideologijo. Tudi tukaj potemtakem velja: kdor noče posledice, ne sme hoteti vzrokov.

Kot drastičen zgled navajamo primer akademika, ki se je še kot zaveden katoliški fant udeležil bohinskega tečaja, tam postal pristaš tretje skupine, pozneje pa pod vplivom te miselnosti žel med partizane. Med partizani je postal vodilnejši funkcionar in se začel kmalu odlikovati po svoji nečloveški krutosti. Lansko leto v jeseni je dal svojim podrejenim povelje za pokolj duhovščine v Ambrusu. Ob tej priliki naj bi poklali tudi vse moške, ki so jih imeli znanomovane kot »hela-gardističence«. Nad takim poveljem so se zgrozili celo njegovi lastni pristaši; planili so nanj in ga s poleni pobili do smrti.

Zalostni dogodek ni dokaz, je pa silovit primer, kam vodi tako imenovana »tretjeskupinska« miselnost. Nedvomno je, da je ta miselnost pomagala okrepiti komunistične vrste. In ko se borimo proti komunizmu, je najbolj važno to, da se borimo predvsem proti vzrokom komunizma. Miselni vzrok »tretjeskupinstva« se je morda zdaj že razgalil in nima več svoje priljubljenosti; toda znano je tudi, da se je skrnil pod drugo obliko, pod plašč nacionalnega prizadevanja, ohranil pa svoje komunistično prijazne namene in svojo ideologijo. Tudi tukaj potemtakem velja: kdor noče posledice, ne sme hoteti vzrokov.

To je pogodba, ki jo je Emona že uveljavila po nekaterih svojih kmetijah okoli Kočevja, in to z najboljšimi uspehi ter v resnično zadovoljivost rodbin.

Posebno je še potrebno poudariti, da je obdelovanje Emone zares donosno, kakaj Emona ima stroje in gnojila ter uporablja najboljša semena, da bi dosegla največji pridelok.

Za rodbino pa pomeni enak trud kopati krompirjevo njivo, ki bo dala ob žetvi 100 ali pa 200 stotov pridelka. Enak trud, toda dosti drugačno zadoščenje.

Cetudi je kaka kmečka rodbina brez orodja, semen in živine, pa ima voljo do dela in je poštena ter pridna, naj se kar oglasi na sedežih Emone (v Ljubljani v palači Bata, v Kočevju ali Crnomlju), kjer bo dobila kar najizbrpnejša pojasnila o tej vrsti pogodbe.

Vse čitatelje »Slovenca« opozarjamo na naš novi egiptovski roman

**»ČASA EGIPTOVSKEGA PODKRALJA«**  
izpod peresa U. Mionija.

V tem romanu je s pestro in živo besedo prikazana zgodba egiptovskega podkralja Jožefa in njegovih bratov. Zivahno je opisana doba znanih »sedem debelih in sedem suhih let«.

Zanimiv je razplet dogodkov tedanje dobe, ki prevzamejo bralca tako, da nestrno pričakuje nadaljevanja ves do konca. — Sedaj je pravi trenutek, da se naročite na »Slovenca«.

# Drobne novice

## Koledar

**Četrtak, 1. malega travna:** Venancij, škof in mučenec; Hugon, škof; Teodora, mučenica.

**Petek, 2. malega travna:** Franc Pavelski, spoznavalec in ustanovitelj reda; Teodozija, devica in mučenica.

## Zgodovinski paberki

### 1. malega travna:

1. 1815 se je rodil Otto von Bismarck, veliki kancler. S politiko se je začel baviti že leta 1847; v revolucionarnem letu 1848 je bil najodločnejši nasprotnik liberalnih stremeljenj, češ da bi njihova uresničitev koristila le Slovanom, Nemcem pa prinesla samo škodo. Na zveznem zboru v Frankfurtu a. M. je v začetku zastopal stališče sodelovanja med Prusijo in Avstrijo, toda kmalu se spoznal, da to ni dobro, postal je delal samo za Prusijo, za druge nemške države pa le v toliko, kolikor je to Prusiji koristilo. Hotel je zediniti Nemčijo brez Avstrije, to pa se je dalo dočeti samo »mit Blut und Eisens«, zato se je rad odzval vabilu svojega kralja, ko ga je poklical s poslaniškega mesta v Parizu domov in mu poveril vodstvo države z nalogo, da izvede reorganizacijo pruske armade. Parlament se je namreč tej kraljevi želji uprl v strahu, da bi vladar, oprt na močno armado, utegnil ukiniti ustavo. Bismarck je poverjeno nalogo izvršil, državni zbor pa mu zato do leta 1866 ni odobril nobenega proračuna. Ko se je čutil vojaško dovolj pripravljene, se je lotil rešitve nemškega vprašanja. Zvezel se je z Italijo, ki je bila v sporu z Avstrijo zaradi Benečije in je imela torej podobne interese s Prusijo, ter začel vojno. Italijani so bili sicer pri svojem prodiranju zaustavljeni v bitki pri Kustoci, tudi pri pomorskih operacijah niso imeli posebne sreče, napad na Vis je spodletel; toda Prusi so z lahkoto zasedli prestolnico avstrijskih nemških zaveznicov (Hannover, Dresden, Kassel), nato pa v odločilni bitki pri Kraljevem Gradcu popolnoma premagali Avstrije. Kljub porazu pa Avstrija ni utrpela velikih teritorialnih izgub; odstopila je Italiji Benečijo in se odpovedala svojim pravicam do Schleswig-Holsteina ter morala priznati Prusiji popolno svobodo glede ureditve nemških zadev. Bismarck je bil namreč na stališču, da se Avstrija ne sme uničiti in ponižati, temveč se jo mora pridobiti za zaveznico in prijateljico. Ko je tako izrinil Avstrijo iz Nemčije, se je lotil končno glavne naloge, obratuna s Francozi. Julija 1870 je Napoleon III. napovedal Prusiji vojno, toda bil je v prvih dveh mesecih popolnoma premagani; sad pruske zmage je bilo novo nemško cesarstvo (drugi rajh) proglašeno v Versaillesu leta 1871. Ko je bila Nemčija končno le zedinjena, je bila prva in edina naloga velikega državnika: pridobljeno zavarovati; v ta namen je sklenil zavezniško pogodbo z Rusi in Avstrijo ter vodil prijazno politiko tudi napram Angležem, Francoze je podpiral v kolonijah, samo da bi pozabili na Alzacijo in Loreno. Ko je po smrti Friderika III. zavlada Viljem II. in je Nemčija začela pod novim kanclerjem — Bismarckom — voditi drugačno zunanjo politiko, se je mednarodna situacija hitro zaostrila, dokler ni prišlo do svetovne vojne. Manj srečen je bil Bismarck v notranji politiki; v kulturnem boju, ki ga je vodil s katoliško cerkvi, je moral kloniti, podoben neuspeh, samo ne tako pomemben, je doživel v borbi s socialno demokracijo.

### Novi grobovi

† Nežka Šerjak. V Ljubljani je umrla na svojem domu 70letna mati in gospa Nežka Šerjak roj. Lindtner. Ugledna gospa je bila znana po svoji dobrotnosti in je dolga leta požrivalno delovala v karitativnih organizacijah. Bila je soproga bivšega poslovodje trdke Krisper in dolgoletnega občinskega svetnika ter častnega meščana ljubljanskega. Rajna leži na svojem domu Florjanska ulica 11 do četrtika do dveh popoldne. Pogreb bo v četrtak 1. aprila ob pol štiri iz kapelice sv. Nikolaja na Zalah.

† Peter Debevec. Po daljšem bolehanju je na svojem domu v Mostah v najlepših letih, star komaj 26 let, za vedno zatisnil oči zasebni uradnik, gospod Peter Debevec. Blagi rajni je bil brat gđe. Kriste Debeveče, knjigovodkinje uprave »Slovenca« in »Slovenskega doma«. Pogreb bo v četrtak, 1. aprila ob štiri popoldne iz kapelice Sv. Kristofa na Zalah.

† Neža Sladič. Umrla je dolgoletna gospodinja v župnišču v Prečni, Neža Sladič, ki je skoro 40 let zvesto služila. Bog ji bodi obilen plačnik!

Ing. Folke Fröier. V sanatoriju v Meranu je 27. marca preminul tehnični ravnatelj Akcijske družbe za kemično industrijo v Ljubljani, gospod ing. Folke Fröier.

Naj vsem rajnim sveči večna Luči! Vsem njihovim dragim naše iskreno sožalje!

## Drobna ljubljanska kronika

Za cerkveni koncert solistov gđe. Nuše Kristanove, g. Toneta Petroviča in fr. Kanizija Fricla, ki bo v nedeljo 4. aprila ob pol 7 zvečer v franciskanski cerkvi, lahko danes že dobite vstopnice na franciskanski portli. Samospoje domačih skladateljev nam bodo izvajali dovršeno prednašal, orgelsko spremljavo kakor tudi samostojne točke pa nam bo podal fr. Kanizij prav tako nad vse zadovoljivo. Pohitite z nakupom vstopnic, ker vlada za koncert veliko zanimanje.

Zadnji dnevi Santilve retrospektivne razstave. Ker se v nedeljo ob 6 zvečer razstava Santilvih slik in grafik v Jakopičevem paviljonu spreklekno zapre, naj bi si jo pravočasno ogledali vsi, ki je dosedaj še niso videli. Čeprav je bilo dosti štivilo obiskovalcev nanašano veliko, je vendar še mnogo ljubljancev, ki še niso bili v njej. Razstava, ki obsega skoraj 300 del, je dnevno odprta od 9-18. — Za dijake in vojaške pupuste.

Koncert violinskega umetnika v veliki filharmonični dvorani. V ponedeljek 5. t. m. bo koncertiral v naši sredi alveoli italijanski violinski virtuoz Giorgio Ciampi. — Umetnik spada med najboljšie živeče italijanske violiniste, ki si je osvojil v zadnjih letih vsa velika koncertna središča, kjer stalno nastopa. Za ljubljano si je izbral izredno bogat in pester spored, katerega osrednja točka je znamenita Beethovna Kreutzerjeva sonata, o katerem delu bomo prihodnjio spreporovali nekaj več. Poleg Beethovna sta na sporedu Vivaldi, Paganini in Principe, delja Bach, Chopin in Scarlatti. Violinskega virtuza bo spremljal na klavirju njegov vstopnik v franciskanski cerkvi, koncert opozorjamo. Predprodaja se vrši v knjigarjni Glasbene Matice po običajnih koncertnih cenah.

Učite se strojepljanja! Novi eno-, dvo- in trimotorni tečaj — dnevni in večerni — prične 2. in 3. aprila. Pouk dopoldne, po-

— Gg. trgovcem in gostilničarjem. Na Starem trgu 7/II. so bile trem članom družine Ravljen ukradene živilske nakaznice za april. Gg. trgovci in gostilničarji so vladno naprošeni, da te nakaznice, če jim pridejo v roke, vrnejo imenovani družini.

### Otorinolaringolog

## dr. Švajcer Drago

redno ordinira

— Po deževju megla. Kratkotrajno je bilo prvo pomladansko deževje. Ni bilo hudih nalivov. Lahen in zmeren dež je nekoliko zmehčil vrhne plasti njiv. Ze v terek popoldne je polagoma nehala deževati. V sredo jutraj, ko je poneči bilo že precej jasno, se je vlegla nad barjansko ravnino in nad mestom gosta megla. Znamenje, da je dežja konec. Po dežju pa je bilo razmeroma hladno. V terek je bila najvišja dnevna temperatura +10° C, v sredo jutranji minimum +2.8° C. Barometer je v sredo ostal napram toroku nekoliko nižji, dosegel je 764.2 mm.

### Kupujte pri naših inserentih!

## Iz dela in življenja - od tu in tam

### Iz Gorizije

Osebnost. Par dni pred praznikom sv. Jožefa se je vrnil nadškof Margotti iz Rima, kjer je prisostvoval svečanostim ob prvi petletnici kronanja sv. očeta Pija XII.

Konjske dirke. Slovite vsakoletne konjske dirke, s katerimi se ponaša naša prestolnica ob Adriji, se bodo vršile tudi letos, in sicer 4., 10., 17., 18., 25. in 26. aprila. Najodličnejše dirke bodo za velikončne praznike. Za nagrade je določenih 225.000 lir.

Smrt uglednega moža. V terek, 23. marca zvečer je po težki pljučnici nenadoma umrl g. Vladimir Križnič, mesar in hotelier v Canale. Njegova nepričakovana smrt je globoko pretresla domači trg pa tudi ostalo predeležje in naše mesto, kajti pokojnik je bil splošno znana in spoštovana osebnost. Bil je podieten obrtnik, postrežljiv gostilničar in zaveden, značajan mož. Zaradi njegove dobrotnosti in ljubeznivosti ga bomo ohranili v lepem spominu vsi, ki smo ga poznali. Njegov nepredvideni odhod — saj je dočakal komaj 56 let — je zasekal globoko vrzel v ponosni Križničev dom, v katerem so ostale samo stara mati, žaluoča vdova in mlada hčerka. Naj jih tolaži Vsemogočni in splošno sočutje, rajniki naj pa počiva v božjem miru. Na Marijin praznik dne 25. marca so mu tržani priredili veličasten pogreb, katerega se je udeležilo tudi na stotine prijateljev in znancev iz okraja in mesta.

Mletje koruze ustavljeno. Prefekt je izdal odlok, v katerem odreja, da se do 30. aprila t. l. ne sme mleti koruze za krmo živalim.

### Z Gorenjskega

Obrtniška in umetniška razstava v Kamniku. 27. marca je bila odprta umetniška razstava za kamniško okrožje v novi Šoli v Kamniku. Častne goste sta posebej pozdravljala ob otvoritvi krajevni skupinski vodja Strasser in kamniški župan ter usnjarski tovarnar Knaflič. Na otvoritve so prihiteli vsi župani kamniškega okrožja, mnogi iz Gorenjske in celo gostje iz stare Korošice. Ob otvoritvi je nastopil tudi možki zbor tovarne »Titan«, solski zbor, kakor tudi mestna godba. Razstava kaže industrijo, obrt, trgovino in umetnost kamniškega okrožja. V prvem oddelku je razstava manufakturnega blaga, klobukov, izdelkov tovarne za trakove v Mengšu, dežnikov in oblek, ki so delo domačih šivilj. Poseben razstaven prostor je zavzela papirnica Bonač, ki je pokazala vse stroje za izdelovanje papirja v modelu, ki ima velikost 1:10. Ta lepi model je izdelal mojster Škerjanc po večletnem delu. Usnjarna industrije je zastopana po Knafličevi tovarni za usnje; usnjate izdelke sta razstavili trdki Franc Zorn in bratje Okršljer iz Domžal. Čevlje sta razstavila Alojzij Ložar in Mihael Sršen iz Kamnika. Stanovanjsko in pisarniško opravilo razstavljajo tovarne Remc, mizarški mojstri Pelazi, Pavel Kosec in tapetni Martin Male iz Domžal. Zanimivi so izdelki slamniškarske zadruge, lončarske zadruge, delavnice krtač, barv obvez in vate. Železničarska obrt je dobro zastopana, tovarna »Titan« razstavlja kuhinjsko posodo, dalje razstavljajo sorodno blago bratje Hočevar, Fritz Thäle in kleparski mojster

### Pismo s dečele:

## Pod Marijinim varstvom

Nedavno sem videla v preprosti sobici verne krščanske žene zanimivo starinsko sliko. Na podobi je naslikana Mati božja Kraljica nebes in zemlje. Skrbno in ljubeče razgrinja svoj plašč, ki je začuda širok. Z njim odeva veliko množico ljudi, ki se je zatekla v Nje... zavetje. Ob njej se gnetejo visoki in nizki, stari in mladi, svetnega in duhovskega stanu, odličniki tega sveta in kruljavi herati. In še je prostora pod plaščem. Vsa ta pisana množica prosiče dviga proti Njej svoje roke ter z očmi, polnimi trdnega zapupanja, prosi pomoči. Mati božja pa se milostno ozira okrog, kot bi hotela reči: »Le sem, otroci! Ne bojte se, ne hom vas zapustila sirot! Za vse je dovolj prostora pod mojim širokim plaščem.« Dolgo sem tiho opazovala preprosto, a tako pomenljivo sliko in v sreju se mi je zbudila želja, da bi v teh časih našli vsi, prav vsi zavetje pod Marijinim plaščem, na Njenem ljubečem brezmadnem Sreču. Okrog in okrog nas in med nami divja vojna vihra.

Toda sredi tega razdejanja stoji Devica Marija. Kraljica nebes in zemlje, odeta v svoj široki plašč ter nas milo in ljubeče vabi k sebi v varno zavetje. Hitimo k Njej vsi, prav vsi, saj smo tako potrebni njenega varstva!

Pojdite k ljubi nebeski Materi najprej ve, uboge, do smrti žalostne matere, ki ste tako tragično izgubile svoje ljubljene otroke v cvetu let. Na Njenem ljubečem Sreču, v gubah njenega plašča izloakajte svojo neizmerno holest in lažje vam bo. Zakaj vedite, Ona, Mati bolečin, vas bo razumela, saj je tudi sama poprej stala pod križem,

na katerem je visel Njen božji Sin, in se potapljala v morju žalosti, preden je postala Kraljica nebes in zemlje. Le pri Njej boste našle uteho svoji silni blečini.

Pa tudi vi trd, nožje, družinski očetje, ki ste izgubili svoje domove in svoje imetje, prihitite k svoji nebeski Materi. Strašna skrb, kako boste prehranili in oblekli vaše družine ter jim preskrbeli stredo, vam razjeda srce in vam napolnjuje dušo skoro z obupom. Teško breme vam je upognilo hrbet, izvotlilo lica ter vas postaralo za desetletja. A ne klonite! Pod širokim plaščem močgne Kraljice nebeske je dovolj prostora tudi za vas, siromaki.

Prav posebno pa ti, naša mladina, naš up in naša bodočnost, teči k Brezmadni! Satan nastavlja svoje mreže vsespod, da bi ti iztrgal najdražje: tvojo vero in tvoje poštenje. Skrij se pod Marijin plašč! Tja ne more zloba in pokvarjenost sveta in sam pekcl se trese pred Njo, ki je satanu glavo strla. Tako bo pot tvojeja življenja varna kot v naročju ljubeče matere.

Prva sobota se bliža. Kraljica sv. rožnega venca nas vnovič vabi k sebi. Naj ne bo nikogar med nami, ki bi prezrl njeno dobrotno vabilo. Zgrnimo se vsi okrog Nje in Njenega božjeja Sina! Naj nas ne ovira dolga in strma pot, neprilicno vreme, slaba obutev, delo ali kar koli. Stiska je velika, pa tudi naša prošnja mora biti silna. In Ona, naša Zaveznica, ki jo je naš narod vedno tako zvesto častil, ne bo odrekla svoje močgne priprošnje ter nas bo zavetju svojeja ljubečega brezmadnega Sreča privedla varno v lepše, srečnejše dni.

## Trije zlati laski deda Vseveda

Spisal K. J. Erben — Risal Ivan Romih



SLUZABNIK GRE V GOZD, KJER DOBI DETE. VZAME GA IN DENE V KOSEK TER SE NAPOTI PROTI DOMU.



KO PRIDE OD REKE, VRZE DETE V VODO.

### Gledališče

#### Opera:

Četrtak, 1. aprila, ob 17: »Thals«. Izen. Cene od 25 lir navzdol.

Petek, 2. aprila, ob 17: »Zemlja smehljajca«. Izen. Cene od 28 lir navzdol.

Sobota, 3. aprila, ob 17: »Evgenij Onjegin«. Red B.

Nedelja, 4. aprila, ob 16: »Janko in Metka«. Izen. Cene od 28 lir navzdol.

#### Drama:

Četrtak, 1. aprila, ob 17.30: »Prava ljubezen«. Red Cetrtak.

Petek, 2. aprila, ob 15: »Kralj na Betajnovci«. Izen. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol.

Sobota, 3. aprila, ob 17.30: »Jesene. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Nedelja, 4. aprila, ob 14: »Snežljica«. Mladinska predstava. Izen. Znižane cene od 12 lir navzdol.

»Prava ljubezen«. Izen. Cene od 20 lir navzdol.

Roberto Bracco »Prava ljubezen«, dialog v treh dejanjih. Ljubzenska zgodba iz sodobnega časa. Dejanje se godi v dveh razlikih hotelih in v spalnici mladega para. Zabavno dejanje in tekoči dialogi odklikujejo to prikužno delo: Igrajo: Vida Juvanova in Slavko Jan, dalje ga. Kraljeva, Verdonik in Kosič. Režija Jože Kovič.

### Naznanila

FRANCISKANSKI CERKEV. Nedelja, 4. aprila, ob pol 7 zvečer: Koncert solistov Nuše Kristanove, Toneta Petroviča in organista fr. Kanizija Fricla. Predprodaja vstopnic od danes dalje na franciskanski portli.

ROKODELSKI ODER. V nedeljo 4. aprila ob pol 6 popoldne izvorna povest kmetijskega življenja in igris »Višarska polena«. Opozorjamo na predprodajo vstopnic, ki bo na dan predstave od 10-12 in dva uri pred pričetkom v pisarni, Petrkova 13-1, desno.

druge v velikih rutah. Regrat je bil po 4.50 lire kilogram. O motovilcu naj kratko omenimo, da ga je bilo na kupa. Manj je bilo domačega rdečega radiča. Več je bilo domače špinata. Na trgu je bilo dalje naprodaj precej pese in sladke repe. Od uvoženih zelenjav naj omenimo, da je bil trg preskrbljen s solato, zrnati mehko, glavnat. Naprodaj je bilo tudi, kakor vedno, mnogo cvetača. Na trg prihaja sedaj vedno več cvetja in prvih rob. Veliko je bilo na II. zelenjadnem otoku prvih razubarjnih mačeh.

Ponesrečen v Ljubljani. Igrali so se na nekem travniku dijaki. Med igrjo pa je nekdo zaludal kamen, ki je zadel 10letnega dijaka Adolfa Kuka v levo oko. — 69 letni upokojeni uradnik Jože Peternel je padel na stopnicah in si zlomil desno nogo. — 37letna natakarica Angela Hladinova si je pri padcu zlomila levo nogo. — Posestnika Ivana Vidmarja je konj brenil v obraz.

### Dodatne živilske nakaznice

Opozorilo uslužbenecem in delodajalcem gostinske stroke! Pokrajinski sindikat delojemalcev gostinske stroke sporoča vsem pripravljajem uslužbenecem, da za mesec april 1943 in dalje ne bo več zbiral in razdeljeval dodatne živilske nakaznice za osebe v gostinskih obratih. Vsi priprajeti uslužbenec naj se za april in naslednje mesece prijavijo zaradi dodatne živilske karte SBL neposredno pri Prejanzovalnem uradu v palači Bata, Ulica 3. maja (I. nadstropje). Ker se to osebe, kakor drugo, vedno v službenem razmerju menja, je potrebno vsak mesec prineseti a seboj potrdilo delodajalca, da je v obratu zaposlen. V obratih z več uslužbenec naj delodajalec to potrdi na enem izvedbu, kjer naj navede za vsakega uslužbenca posebej priimek in ime, datum užitve, etva, poklic in stanovanje uslužbenca. S takšnim potrdilom in glavno živilsko nakaznico od vsakega uslužbenca lahko dvignje ena oseba vse dodatne živilske nakaznice za uslužbenec dotičnega obrata.

pol dne ali zvečer po želji obiskovalcev. Dasetprstna učna metoda. Specialna strojepljanina: solja. Največja moderna strojepljanina: raznovrstni stroji. Informacije in prijave dnevno: Trgovsko učnišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.

Milan Skrbnišek »Zmaga luči«, misterij. Kratna predstava v nedeljo 4. aprila ob 5 popoldne v franciskanski dvorani. Vstopnice dobite že v predprodaji v trgovini Sfiligoj in na dan predstave od 10-12 ter dve uri pred pričetkom pri blagajni franciskanske dvorane.

Jeziškovi tečaji modernih jezikov — v središču mesta pri Trgovskem učnem zavodu. Kongresni trg 2, prične v ponedeljek 5. aprila. Pouk v začetniškem, nadaljevalnem in konverzacijskem oddelku vodi diplomirani predavatelj. Najnovejša in najpoprejša učna metoda — odlični dosežki uspehi, informacije in vpisovanje dnevno do 19 v pisarni ravnateljstva.

»Višarska polena« večerniška povest Mohorjeve družbe, ki jo je z velikim poznavanjem in živo ljubeznivostjo do našega ljudstva napisal Narte Velikonja, je dobro znana vsem čitateljem Mohorjevih knjig. Osebe te povesti, njih borbe, radosti in bolečine bodo žive vstale pred nami v istoimenski igri, ki jo v nedeljo ob pol 6 uprizori Rokodelski oder.

Na živilskem trgu. Nekatere hranljive in prodajalke zelenjave so v sredo, ko je valovila nad mestom megla, tožile, da je postalo zelo hladno. Vendar je bilo na trgu zadnjega marca prav živahno. Trg je bil dobro založen z razno domačo zelenjavo in povrjinno. Lepe in obiskane berivke je zaprejel na izbiru. Zanjlo pa še ni več znana nimarnost. Pred leti je nekdo tožil, da na trgu se ni dobili regrata v večji obliki. V sredo je bilo regrata kar na veliko. Nekateri ženske so ga prinesle zvrhane kosare,

FRANCISKANSKI ODER. Nedelja, 4. aprila, ob 5 popoldne: »Zmaga luči«, misterij, spisal Milan Skrbnišek. Kratna predstava. Predprodaja vstopnic v trgovini Sfiligoj in na dan predstave pri blagajni franciskanske dvorane.

RADIO. Četrtak, 1. aprila: 7.30 Slovenska glasba — 8 Napoved časa, poročila v italijanskini — 12.30 Plošče — 12.30 Poročila v slovensčini — 12.45 Pesni in romane — 13 Napoved časa, poročila v italijanskini — 13.10 Poročila vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovensčini — 13.12 Pisana glasba — 13.25 Prenos iz Nemčije — 14 Poročila v italijanskini — 14.10 Koncert radijskega orkestra voji D. M. sijance — 15 Poročila v slovensčini — 17 Napoved časa, poročila v italijanskini — 17.10 Pet minut gospoda X — 17.15 Koncert orkestra Adamaj — 17.45 Pesni in napevi — 18.30 Poročila v slovensčini — 19.45 Valčki, polke in mazurke — 20 Napoved časa, poročila v italijanskini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovensčini — 20.40 Koncert orkestra Cora — 21.10 Predavanje v slovensčini — 21.20 Koncert ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dermelj — violina, Cenda Sedlbauer — celo) — 22.15 Koncert radijskega orkestra voji dirigent D. M. Sijance, sodeleje sopranista Klenja Vidali, operna glasba — 22.45 Poročila v italijanskini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarnar: Dr. Piccoli, Bleivsova cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62, in mr. Gartsus, Mostar, Zaloška cesta 67.

### Poizvedovanja

Najdena je bila v Ilirski ulici rjava denarnica. V njej je bil vključi in nekaj denarja. Naslov v upravi »Slovenca«.

V kinu Unionu so se našla črna obročljena očala. Kdor jih je izgubil, se naj zgleda v pisarni podjetja.

Črna ženska rokavice iz usnja, desno, te nekdo našel pri ribarnicah v sredo dopoldne. Dobi jo v upravi »Slovenca«.

# Bitka s tanki v Tunisu

Vojaški dopisnik lista »Frankfurter Zeitung« poroča iz Afrike:

»Kako je prav za prav prišlo do te bitke, in če je bila to zares bitka, nihče ne ve. Zaprli smo pot, ki je zadaj vodila v ameriško področje. Ameriške kolone so se veselo pevale z živežem in četami iz zadržanega zaledja v tisto palmovo vas, ki je bila njena usoda že zapečaten. Z dvema, s tremi streli smo jih ustavili in se polastili dragocenega tovara. Že so se pripeljali prvi podčastniki z ugrabljenimi avtomobili. Začudili smo se. Na oklepni strelji so imeli strojnico, strojnico-dvojčko pa zadaj, torej več orožja, kot bi ga vozilo utegnulo uporabljati. To je zares dokaz za materialno vojno, ki se je zanjo izrekel ameriški industrijski narod. Nič nismo bili hudi, saj so nam prišla prav vozila in strojnice na njih.

Zadaj za cesto smo zagledali prve ujetnike. To so naši prvi ameriški ujetniki na odprtem bojišču. Stojijo plašno, previdno, nemo kot vsi ujetniki na svetu. Lobanje so jim stlačene v bučaste, debele, jeklene čelade. Če bi ne bilo bencinskih madežev na suknjičih, pa ilovice na raztrgani hlačnici in pa globoke gube med očmi in čelom, ki jim jo je zarezal strah teh trenutkov.

»Halo, fant, odkod?«

»Iz Indiane — Illionosa — iz Germuntowna v Pensilvaniji.«

»Jaz sem sin nemških staršev,« zakliče eden.

Oba sta bila iz Nemčije, iz Augsburga, kar tu ujetnik tako izgovori, ko da bi morala u in o posamezno priji z jezika. »Iz Augsburga, yes, sir.«

Ko smo jih angleško nagovorili, tedaj začno kar v eni sapi žlobudrati. Kaj se bo z njimi zgodilo, kam bodo prišli, kdaj sem bil v Ameriki, v katerem mestu, govori in govori in ponujajo cigarete in pozabljajo na usodo ujetništva. Nemški podčastnik stoji zraven in

BERITE IN SIRITE »SLOVENEČ«!

se smejlja. Vojna jih je zajela, ne da bi vedeli, kaj ta beseda pomeni. Njeno bridko moč bodo šele v drugem delu polagoma spoznavali, zdaj, ko se bo začelo ujetništvo. Zmeraj so bili takšni, kar smo jih odšel še videvali, zmeraj isti, če so stopali iz gorečih tankov ali smo jih izvlekli iz avtomobilov, ali če so se opotekli iz skrivališ ali ponoči, ko so umirali od žeje

## »Slovenčeva« športna posvetovalnica

O mejnih sodnikih. Pri zadnjih nogometnih tekmah v Ljubljani ste opazili, da so vršili dolžnosti mejnih sodnikov mladi fantiči, ki za tako funkcijo še niso dozoreli. Vprašujete, kaj pravijo nogometna pravila o mejnih sodnikih? — O tem govori pravilo 6. takole: Da sodnik lažje vodi igro v smislu pravil, mu pri vsaki tekmi pomagata dva mejna sodnika. Da sta sodniku res v pomoč, je važno, da temeljito poznata pravila igre, ker ju more sodnik pooblastiti, da ga z dvigom zastavice opozarjata na vse dogodke. Tako pooblastilo pa bo dal sodnik samo tedaj, če se je prepričal, da sta mejna sodnika izprašana sodnika in popolnoma nepristranska. Za važnejše tekme naj sodnik zahteva starejše nevtalne mejne sodnike. Potem govori pravilo o dolžnostih mejnih sodnikov. Kakor vidite, so pravila tudi glede mejnih sodnikov natančna. Upoštevati pa moramo, da niso vselej resni mejni sodniki na razpolago in končno še to, da so bile dosegane letošnje nogometne tekme v Ljubljani samo prijateljske ali nekakšne javne vaje. Sedaj, ko bo šlo za točke, bodo gotovo poskrbeli tudi za zanesljivejše mejne sodnike. (P. M.)

Junior — tekač na dolge proge. Nobena panoga teka se vam ne zdi lepša od tekov na dolge proge in nobenih poročil v dnevnih listih ne čitate tako radi kakor ona o Gundarju Haeggu in o starih finskih tekačih. Reči moram, da nimate slabega okusa. Pri Vaših 17. letih pa ste za sestavni trening za teke na dolge proge še premali. Za enkrat vam dam samo kratko navodilo: trenirajte, kakor ste čitali o tekaču Yrji. Vaš tek brez drn in strn pa naj ne bo podoben napornemu

in bili od kaktej vsi raztrgani in krvavi od trnjev — zmeraj se prav za prav niso zavedali, kako so prišli do vojske. Casih smo jih dobili, ko so bili šele dve uri v bitki, v prvi bitki svojega življenja, in šele kak teden, dva v tem tujem, brezdušnem delu zemlje. Vedno so bili vsi presenečeni, da jih je vojna pobrala in vrgla v zrak ko kup smeti. Še ko so bili tri do štiri dni pri nas, smo videli, da se še niso zavedeli in ne doumeli, kaj da se je z njimi zgodilo... Vsi so strahotno osupnili, kako da se je moglo vse to z njimi zgoditi, misleč, da bodo kar z lahkoto frčali od zmage do zmage.«

pehanju, temveč prijetnemu sprehodu. Čim boste utrujeni, prenehajte s tekom in nadaljujte s hitro hojo. Glede kajenja morate biti stanoviti, kajti cigarete in tek na dolge proge ne gre skupaj. (S. J.)

Per Olaf Olsson in drugi. Za dopolnilne podatke o najhitrejših evropskih plavalcih na 100 m prosto se vama lepo zahvaljujem in objavljam v naslednjem čase petorice najboljših: 1. Olsson Švedska, 58,6 sek., 2. Borg, Švedska, 59,5 sek., 3. Tatos, Madžarska, 59,8 sek., 4. Schröder, Nemčija, 1:00 min., 5. Schlüricke, Nemčija, in Elemetry, Madžarska — oba 1:00,2 min. (P-n, S-g.)

Naročniku iz Broda na S. Vaše izčrpno poročilo o sedanjem športnem udejstvovanju me je zanimalo in bom vesel, če se boste še oglasili. O domači lahki atletiki ste gotovo medtem že čitali, da bo letošnji spored precej obilen. Metalec kladiva, za katerega se zanimam, je v službi v Ljubljani. O nogometnih in o formi posameznih moštev boste kaj več zvedeli v poročilih od 11. t. m. naprej, ko bodo igrali za ljubljansko nogometno prvenstvo. Na gostovanje, o katerem govorite, iz mnogoterih razlogov ni mogoče, v ostalem pa je tudi forma moštev še precej šibka. (S. P.)

Nogometni trening. Radi bi se spopoznili v ravnanju z žogo. Vprašujete, če mi je znan način nogometnega treninga, ki bi ga lahko gojil samouk. Razumem, da ne zadostuje stremičnemu nogometu način treninga, ki ga je deležen na drugorazrednem klubu. Svetujem, da si kdaj pa kdaj ogledate, kako se vadijo najboljša moštva. Pri tem boste dobili marsikatero pobudo. Vadijte pa se lahko tudi doma na samem, zlasti pa v dvoje. Žogo si navežite na visečo vrvico in se urite v udarjanju z glavo; mečite jo visoko ob steno in se vadite raznih načinov štopanja. Mnogo uspešnejši pa je trening v dvoje, pri katerem se lahko učite tudi točnega podajanja med tekom. Seveda gre pri takem treningu, ki ga tudi prof. dr. Nerz zelo priporoča, samo za izpopolnjevanje tehnike. Prave taktike se boste naučili samo z igranjem

### KINO MATICA 42-4

Dnevno ob 16.30 in 18.30 ter v nedeljo ob 14.30, 16.30 in 18.30 odlična muzikalna vevselogra z baritonistom GINO BECHLJEM v glavni vlogi. Operetne artije in najnovejši popevki! —: Solgratelj: Carlo Camparini. Irasema Dillan, Paolo Stoppa

»Kjer preparata se dva...«

Dnevno ob 14.30 in v nedeljo ob 10.30 ALIDA VALLI in ANDREA CHECCHI v ljubki igrli iz dekliškega internata

»Ura kemije«

### KINO UNION 42-4

»Svojo knjigo sem sezgal... Ko sem jo pisal, nisem se poznal življenja. Začetki moram znova...«

»Idealist Jakob«

V glavnih vlogah: Marina Bertl, Tina Lattanzi, Massimo Serato, Andrea Checchi itd.

PREDSTAVE: ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30, 18.30; ob delavnikih ob 16 in 18.30.

### KINO SLOCA 42-4

Lepa aprilska komedija

»Mož za mesec april«

V glav. vlogi: Vanna Vanni, Carlo Romano

PREDSTAVE ob 14.30, 16.30 in ob 18.30



v moštvo in s kritičnim motrenjem igre drugih (A. M.)

Pentaton. Zanima Vas, kakšen je bil antični pentaton (slovensko pravimo peterboj)? Peterboj je bil krona športnega tekmovanja na klasičnih olimpijskih igrah. Beseda sama pove, da je bilo to tekmovanje v peterih panogah športa. Vsaj peterborci so se pomerili najprej v skoku v da ljavu, kjer so najšibkejši odpadli. Pri metanju kopja se je število tekmovalcev spet skrčilo in v teku so bili pripuščeni samo štirje, k metanju diska trije. Pri disku je spet najšibkejši izpadel in ostala sta samo še dva. Ta dva sta se pomerila v rokoborbi, in kdor je zmagal, je postal najuglednejši olimpijski tekmovalac, zmagovalac nad zmagovalci. Dodati pa moram, da ni bil način peterboja na vseh olimpijadah isti in da so ga tudi večkrat spreminjali. (J. F.)

Bolgari so spet povabili ravnatelja mednarodnega olimpijskega instituta dr. Karla Die-ma v Sofijo, kjer bo predaval konec tega meseca na stolici za telesno vzgojo.

### V vsako hišo »SLOVENEČ«



Odšla je po plačilo k Bogu gospodična

## Neža Sladič

dolgoletna gospodinja v župnišču v Prečni

Pogreb s sveto mašo se je vršil v sredo, 31. marca 1943, ob 10 dop. v Prečni. Vsem znancem jo priporočamo v molitev.

Prečna, 30. marca 1943.

Gerčar Ivan, žup. upravitelj

Vsem, ki ste kakor koli z nami sočustvovali ob težki izgubi našega nepozabnega moža in očeta, gospoda

## Josipa Procházka

poklonili cvetje ter ga v tako častnem številu spremili na zadnji poti, se iskreno zahvaljujemo. Posebno se zahvaljujemo pred. g. dr. P. Dostalju za tolažilne obiske v boleznih in ob zadnji uri.

Ljubljana, 31. marca 1943.

ZALUJOCA RODBINA.



Po daljšem bolehanju je umrl v cvetu mladosti naš iskreno ljubljani sin, brat, svak, zaročenec in stric, gospod

## PETER DEBEVEC

zasebni uradnik

Pogreb dragega pokojnika bo jutri, v četrtek, dne 1. aprila 1943, ob štirih popoldne iz kapelice Sv. Krištofa na Zalah, na pokopališče k Sv. Križu.

Blagega pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin!

Ljubljana, 31. marca 1943.

Globoko žalujejo: IVANKA, mama; KRISTA, sestra; FRANC, brat; MARTA, svakinja; ANA, zaročenka; MATEJA in JANJA, nečakinji

## Zahvala

Ob nenadomestljivi izgubi našega ljubljenega

## Janka

izrekamo tem potom najtoplejšo zahvalo vsem, ki so mu v težki bolezni lajšali trpljenje, vsem, ki so počastili njegov spomin, ga spremili na poslednji poti in okrasili s cvetjem, in vsem, ki so nam na kakršen koli način izkazali svoje sočustvovanje.

Maša zadušnica bo brana v petek, dne 2. aprila 1943 ob 8 zjutraj v župni cerkvi v Trnovem.

Ljubljana, dne 31. marca 1943.

Žalujejoč rod bine KORITZKY-BOHINC



Z jokojočim srcem sporočamo, da je ugasnilo življenje naše najboljšje, zlate mamice, stare mame, sestre, tašče, svakinje, tete in sestrične, gospe

## Šerjak Nežike

roj. Lindtner

V težki, dolgotrajni bolezni je z vzgledno potrpežljivostjo in vdanostjo izpila kupo trpljenja in se tako dobro pripravljena za večnost vrnila k svojemu Stvarniku.

Materi zemlji izročimo njeno izmučeno telo, kjer bo pričakovalo vstajenja, v četrtek, dne 1. aprila 1943 ob pol 4. uri popoldne z Zal, kapele sv. Nikolaja, na pokopališče k Sv. Križu.

Truplo nepozabne mame leži do dneva pogreba do 2. ure popoldne na njenem domu, Sv. Florijana ulica 11.

Vsi, ki ste poznali njeno blago srce, molite zanjo!

Ljubljana, Šmarje, Beograd, Osijek, Linz, dne 31. marca 1943.

Žalujejoč rod bine: Šerjak, Zupan, Brečko, Lukman, Cerar, Lindtner, Brišček in Leske.

## Zahvala

Družini Jakoš in Pavčič iz Bizovika ter družini Jakoš in Cankar iz Dobrunj se čutijo dolžne, da se najiskreneje zahvalijo vsem, ki so z molitvijo, venci in cvetjem, z iskrenim sožaljem in udeležbo pri pogrebu počastili njih ljubljene svoje Franceta in Janeza iz Bizovika ter Franceta st., Franca ml. in Milkota iz Dobrunj.

Najiskrenejšo zahvalo dolgujejo težko prizadete družine komandantom treh vojaških edinic, bizoviške, poljske in poliške. Zaradi njihove velike požrtvovalnosti so se grobovi z mučeniškimi trupli dragih svojcev našli, se telesni ostanke pokojnikov izkopalni ter prenesli z gozdov na posvečeno rodno zemljo.

Prav tako iskreno zahvaljeni vsi, kateri so s svojo navzočnostjo pri pogrebnih svečanostih še posebej počastili bizoviške in dobrunjske mučence. Ta zahvala velja predvsem pred. g. svetniku in župniku Košmerlju in ravnatelju g. dr. Blatniku za njuna tako prepričevalna in v srce segajoča nagrobna govora, č. g. dr. Robiču, vsem pred. gg. duhovnikom, ki so mučeniške žrtve pokopavali, obema gg. župnikoma Košmerlju in Veretu, g. dr. Demšarju, g. kaplanu prof. Starcu, g. katehetu Škrbetu ter g. kaplanu Križaju, pred. gg. dekanoma Černilu in Keteju, gg. patrom kapucinom, g. ravnatelju dr. Pogačniku ter vsem ostalim duhovnikom.

Izraze hvaležnosti naj prejmejo tudi vsi predstavniki vojaške oblasti, gosp. ravnatelj učiteljskega dr. Prijatelj, g. prof. Petelin, gg. učiteljski in učiteljske, vsi zastopniki dijaške in delavske Kat. akcije, oba pevski zbora: učiteljski in bizoviški, vsi ostali govorniki ter vsi prijatelji in znanci, ki so se z iskrenimi čustvi in molitvijo udeležili obeh žalnih sprevodov.

Bog bo vsem najboljši plačnik, padle mučeniške žrtve pa jim bodo hvaležni in zvesti priprošnjiki!

Bizovik, dne 31. marca 1943.

Družine: JAKOŠ in PAVČIČ iz Bizovika, JAKOŠ in CANKAR iz Dobrunj.

S. S. VAN DINE:

33

# Umorjeni Kanarček

Markham je nekaj časa molčal.

»Po tvojem mnenju je torej nemogoče, da je navaden poklicni tat umoril mladenko?« je končno vprašal in v njegovem glasu ni bilo več sarkazma.

»Ce je ta zločin zagrešil poklicni tat, tedaj je psihološka znanost odpovedala, kakor tudi zakoni umetnosti. Ce je to resnično roparski umor, tedaj ni več nikake razlike med pravo umetnino in dobrim posnetkom.«

»Si torej prepričan, da ni bila tatvina draguljev vzrok umora?«

»Tatvina je bila samo potvorjen razlog. Ze samo dejstvo, da je zločin zagrešila ne navadno premetena in sposobna oseba, dokazuje, da je razlog moral biti mnogo resnejši!«

»Človek, ki je znal vse tako bistroumno pripraviti, mora brez dvoma biti izobražen in imeti

nenavadno razvito domišljijo. Brez dvoma bi je ne bi umoril, če bi ne predstavljala zanj velike nevarnosti in bi se mu ta nevarnost ne zdela celo hujša, kakor nevarnost, da bi bil njegov zločin odkrit. Med dvema strašnima nevarnostima je izbral tisto, ki se mu je zdela manjša in to je bil umor.«

Markham je nekaj časa molče premišljeval prijateljeve besede, nato pa je dvomeče pogledal Vanceja in vprašal:

»Kaj pa skrinjica, ki je bila odprta z dietom? To vlomilsko orodje, ki ga je uporabljala spretna roka, se nikakor ne sklada s tvojo estetsko teorijo, ampak ji popolnoma nasprotuje.«

»Prav dobro vem to,« je priznal Vance. »Ves čas me to dieto muči in predstavlja zame uganke... To dieto predstavlja edino originalno točko v tej potvorbi, je kakor če bi prišel pravi umetnik v zadnjem trenutku, ko je tisti, ki je sliko posnel, svoje delo skoraj končal, in lastnoročno dokončal kak majhen delček slike.«

»Ali nas to ne privede k Skeelu?«

»Skeel? Seveda... to je najbolj preprosta razlaga, vendar pa ne tako, kakor domnevaš ti. Skeel je odprl skrinjico, tega nikakor ne zani-

kam. Vendar, vrag naj ga vzame, je to edina stvar, ki jo je naredil, edina stvar, ki mu je še ostala. Prav zato si je prisvojil edini prstan, ki ga lepa Marjeta usodni večer ni imela na roki. Vsi ostali dragulji, ki jih je nosila na sebi, pa so izginili prej.«

»Kako moreš to trditi s tako gotovostjo?«

»Grebilca, dragi moj, grebilca! Ali ne vidiš? Poekus z grebilco ni mogel biti narejen potem, ko je skrinjica bila že odprta, ampak prej. Zločincu ni bilo mnogo na tem, da bi odprl skrinjico. Hotel je samo pokazati, da jo je nameraval odpreti, zato se je poslužil grebilce in jo namenoma pustil poleg nje.«

»Razumem, kaj hočeš reči... Zdelo se je, da je ta posebnost naredila na Markhama globlji vtis, kakor vse ostalo Vancejevo razlaganje, kajti niti Healt ni Brenner nista mogla razložiti, čemu se je zločinec poslužil grebilce. Ali si zato izpraševal Skeela, kakor da bi bil v sobi obenem z drugim obiskovalcem?«

»Da. Po skrinjici sem sklepal, da je Skeel bil skrit v sobi, medtem ko je oni bil na delu, ali pa je prišel šele potem, ko je pravi zločinec

že izginil... Z ozirom na njegovo vedenje sklepam, da je bil takrat v sobi in videl vse, kar se je zgodilo.«

»Bil je skrit v omari, kaj ne?«

»Da. Na ta način je tudi mogoče pojasniti, zakaj tudi v omari ni bilo vse razmetano, kakor drugod. Domnevan, da je ta omara ostala nedotaknjena samo zato, ker je v njej tičal Skeel, ki je bil tako previden, da se je zaklenil vanjo. Kako bi jo bil drugače mogel prezreti naš navidezni tat? Prav gotovo bi je ne bil pustil namenoma nedotaknjene, niti je ni mogel prezreti. Preveč natančno je naredil vse ostalo... Potem pa so se oddisali na kljuki...«

Vance je pobobnal s prsti po naslanjalu.

»Zapomni si, Markham: ali rešiš uganke nalanjanje se na mojo teorijo, ali pa je ne boš rešil nikdar!«

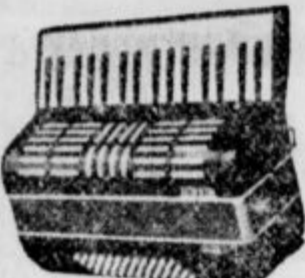
## Grande vendita fisarmoniche Modelli 1943-XXI

## Velika prodaja harmonik Modeli 1943-XXI

La SOC. ITALIANA NOTA D'ORO di OSIMO (Ancona)

avviza l'affezionata Clientela che sono pronti i nuovi modelli „Italia“ e „Impero“ 1943. Ai primi acquirenti la NOTA D'ORO offre a prezzi speciali le seguenti 300 fisarmoniche:

obvešča svoje drage stranke, da so izgotovljeni novi modeli „Italia“ in „Impero“ 1943. Prvim kupcem nudi NOTA D'ORO po posebnih cenah sledečih 300 harmonik:



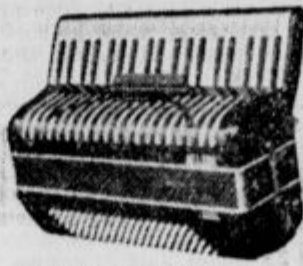
N. 200 mod. ITALIA, 34 tast. tipk. 60 basov. glasov

2a-4a per za L. 1600-  
N. 100 mod. IMPERO, 41 tast. tipk. 120 basov. glasov

3a-5a, 1 reg. per za L. 2600-

Nei prezzi suddetti è compresa l'elegante e robusta CUSTODIA in fibrone nero, fabbricata appositamente da una delle primarie Valigerie Italiane. Inviare l'importo con l'ordinazione, unitamente a questa inserzione, alla

V omenjenih cenah je vključen eleganten in trpežen ETUI iz črne fibre, ki ga posebej izdelava ena vodečih italijanskih torbarskih tvornic. Pošljite znesek z naročilom skupaj s tem oglašom tvrdki



### Soc. Ital. NOTA D'ORO OSIMO (Ancona)

Tutte le nostre armoniche sono modernissime — Fabbricate con materiali di prima qualità. — Vendute con certificato di garanzia.

Vse naše harmonike so najmoderneje — Izdelane so iz prvovrstnega blaga — Prodajamo jih z jamstvenim potrdilom.

Modello „ITALIA“  
Forma aerodinamica — Tastiera brevettata in alluminio — Voce di forte tonalità in 2a e in 4a — Fondi di betulla e pelle — Decorazioni cromate — Garanzia 3 anni

Model „ITALIA“  
Aerodinamična oblika — Tastatura patentirana iz aluminija — Močan glas v 2. in 4. — Dno iz brezovega lesa in usnja — c-kromani okraski — Troletno jamstvo

Modello „IMPERO“  
Forma aerodinamica — Tastiera brevettata in alluminio — Voce svedesi in 2a e in 3a con registro al cantabile — Montaggio perfetto con pelli scelte — Garanzia 3 anni

Model „IMPERO“  
Aerodinamična oblika — Tastatura patentirana iz aluminija — Švedski glasovi v 2. in 4. z registrom za petje — Popolna montaža z izbranim usnjem — Petletno jamstvo



Vsem poslovnim prijateljem naznanjamo žalostno vest, da je dne 27. marca t. l. umrl v sanatoriju v Meranu gospod

# ING. FOLKE FRØIER

tehnični ravnatelj

Ohranjen mu bo časten spomin.

Ljubljana, dne 30. marca 1943.

Ravnateljstvo Akcijske družbe za kemično industrijo.

Tomaž Poklukar:

## Potovanje v Stockholm

(Spomini na švedsko)

Trelleborg je najjužnejša postaja švedske železnice. Od tam vodi severnozhodna proga proti univerzitetnemu mestu Lundu in Stockholm, severozahodna pa proti Göteborgu in naprej v norveško prestolnico Oslo.

O švedski pravijo, da je stvarnik pozabil nana ravno onega dne, ko je delil zemljo od vode. Zaradi tega je ostalo na švedskem na stotine velikih in na tisoče malih jezer. V nekaterih pokrajinah Skandinavije je tuju težko pogoditi ali je na morju, posejanem z otoki, ali pa na celini, ki je prebogata na vodah.

Stara nordijska pravljica pripoveduje, da je bil ljudje neznančno nevoščljiv, ko je videl, kako lep je svet, ki ga je Bog ustvaril. V želji, da bi vsaj kos zemlje uničil, si je nadel na hrbet velikanško skalo in se povzpel z njo v tretja nebesa. Od tam jo je sprožil na zemljo in padla je prav na Skandinavski polotok. Razdrobila se je na tisočero koscev in preobličila zemljo. Od tistih časov so ostali na norveški pballi fjordi, na celini pa razpoke, jezera in skale. Gospod pa se je usmili prebivalcev polotoka in ga je še enkrat potrosil z zemljo, kolikor mu je je ostalo.

Vsekakor bo držalo, da stvarnik ni pozabil na Skandinavijo in da je zajemal iz polnega, ko je oblikoval pokrajino, katero je namenil švedom. Iz vlaka, ki drvi mimo univerzitetnega mesta Lunda proti Stockholm, vidiš sočne zelene travnike, bogate gozdove in prikupna jezera, velika in mala. Človeške naselbine so razmeroma redko posejane, večeje jih pa moderno urejene ceste. Ko

si ogleduješ hiše in hišice, se prepričaš, da si prispel v deželo kulture in blagostanja. Človeška bivališča so nenavadno lična in čista. Tudi na lesenih hišicah opaziš velika okna, ki so navadno belo pobarvana, okrog hiše pa red, da je veselje! Zaman iščeš zanamarjenih koč ali smrdljivih hlevov. Vse je kultivirano, od človeškega bivališča do njiv in vrtov, od pastirske staje pa do najoddaljenejšega in najskromnejšega sadovnjaka.

Tudi v železniškem vozu opaziš marsikatero posebnost, ki je v skladu s kulturo dežele. Vse je skrbno očiščeno, nikjer ne opaziš nesnage, vse je udobno kolikor le mogoče. Tudi sedeži najcenejšega razreda so preoblečeni s suknom; na prvi strani so kratke klopi, na drugi za fotelji tik pri oknih. Na tleh je preproga, na stenah pokrajinske slike, v kotu na polici pa je steklenica sveže vode s čašami. Udobno se voziš in je vseeno, če so okna odprta ali zaprta, skrbno so očiščena; v ostalem pa je sredi julija samo prijetno toplo, skoraj hladno.

O Stockholm pravijo, da so severne Benetke. V gotovem oziru je primerjava posebečna. Stockholm pomeni otok na koleh, in stari del mesta je dejansko zgrajen na koleh. Stockholm leži ob Mälarskem jezeru in ima plovno zvezo z Vzhodnim morjem. Okrog mesta se razprostira prostorno vodovje na vse strani. Obale obrobja teman granit, celina pa je pogozdena.

Prvi vtis, ki ga dobiš, ko stopiš na stockholmska tla, te prijetno preseneti: moderne stavbe zagledaš in živahne ljudi, ki hitijo v tempu vele-mesta. Končno pa je Stockholm samo polmilijska prestolnica šestmilijskega švedskega naroda. Zaradi živahnega temperamenta prebivalcev in zaradi njihovega veselja do življenja pravijo švedski prestolnici tudi severni Pariz.

Pred 700 leti je bila na tem mestu samo še navadna ribiška vas. Kralj Knut Erikson je zgra-

dil l. 1187. grad, ki bi naj služil v obrambi proti Estoncem. Posrečena prometna lega je v poznejših stoletjih pospešila gradnjo mesta. V 17. stoletju, v dobi švedskega blagostanja, so zrastle na granitnih tleh palače, ki so še dandanes v ponos švedskemu narodu.

Nekdanje mesto na koleh je dobilo pečat vele-mesta, ki ima svoj slog in svoj utrip življenja. Vode, granit in gozdovi so dali svoj poseben pečat mestu in njegovim prebivalcem. Zveza z morjem jih je napravila gibčne in velikopotezne, granitni svet jim je vtisnil pečat žilavosti in trdnosti, gozdovi pa so jih navdahnili z mistiko. V obliki zvezde se razprostirajo iz Stockholma vodne poti na vse strani. Odprta je tudi morska pot v daljni svet, v bližnjo Finsko in Rusijo, pa v Nemčijo, na Dansko in Nizozemsko. Prebivalci Stockholma se ne počutijo odmaknjene nekam na sever, za njih je švedska prestolnica središče vsega sveta.

Na ulicah se je poznalo, da je prišlo v Stockholm blizu 10.000 inozemskih gostov. Ti so prišli na Lingjajo, k proslavi 100letnice smrti ustanovitelja švedske gimnastike, Pera Henrika Linga. Na javnih stavbah so plapolale modro-rumene zastave, po ulicah pa so krožile skupine inozemcev. Na javnih poslopijih so se svetlikali državni grbi z zlatimi levi. Zlasti veliko je bilo Norvežanov, Fincev in DANCEV, ki častijo Linga kot očeta nordijske telovadbe. Oddaljenejši narodi so poslali samo delegacije strokovnjakov, ki jih je zanimal gimnastični kongres, bližnji pa so pripeljali po par sto telovadcev, ki bodo v olimpijskem stadionu pokazali kaj znajo. Posebno močna je bila skupina Nemcev, ki je štela 1000 deklet in fantov. V vsem je bilo zastopanih 40 narodov, kar pomeni za Lingovo čestitico velik uspeh.

S taksijem sem se pripeljal do hotela, kjer sem imel naročeno sobo. Na mizi sem našel pi-

## Mali oglasi

### Službe

#### Dobete:

**Pošteno dekle**  
sprejemem k 3 osebam. Plača in hrana dobra. Nastop takoj ali po dogovoru. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2102.

#### Kuharica

katera opravlja tudi druga hišna dela, poštena, zdrava in zanesljiva, dobi takoj stalno službo v trgovski hiši na deželi. Ponudbe upravi »Slov.« pod št. 2117. (b)

#### Dekle

k dvema otrokoma, snažno, urno in pošteno — iščem za takoj. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 2110.

### Posestva

#### Hišo kupim

v mestu in okolju za ca 240-340 tisoč lir, tudi s hipoteko. Brez posredovalcev. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Plačilo takoj« št. 2107. (p)

### Kupimo

#### Pisalni stroj

dobro ohranjen, po možnosti novejšo tiplo, kupim. Ponuditi: A. Kovacic, Prešernova 44.

### Prodamo

Izposodite si gramofon in plošče proti majhni odškodnini pri tt. »Everest«, Prešernova 44. 1

Brezove metle dobite pri »GOSPODARSKI ZVEZI« Bleiweisova cesta št. 29.

#### Prave Liebig-ove

mesne in zelenjavne kocke za juho dobite še v trgovini Verbič, Stritarjeva ulica. (1)

#### Fiziolove prekle

dobite pri »Gospodarski zvezi« v skladiščih v Maistrovi ulici 10.

Bela otroška posteljica in modern zajenik ugodno naprodaj. Gorupova št. 20-I. Vprašati od 12 do 3. (1)

Lesene držaje za omela in lesene držaje za lopate vam lahko dobavi Gospodarska zveza, Bleiweisova cesta 29. (1)